

MALMÖ HÖGSKOLA

Författare: Sebastian Stjärneblad
Antal ord: 14746

Kriget mot terrorismen

Paradigmskifte av rättfärdiga metoder i
modern krigföring?

Malmö Högskola
Globala Politiska Studier
Freds- och konfliktvetenskap

Freds- och konfliktvetenskap 61-90 Hp
Vårterminen 2013
Handledare: Lena Karlbrink

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att analytiskt granska och undersöka de legala aspekter som uppstått i samband med kriget mot terrorismen. Bush-administrationens juridiska argumentation kring praktikerna *indefinite detentions* och *enhanced interrogation techniques* står i fokus.

Genom att använda en juridisk metod undersöks det huruvida argumentationen är förenlig med internationell rätt för att fastställa praktikernas legala status. Vidare utrönas det genom detta förfarande huruvida praktikerna kan uppnå en juridisk kodifiering internationellt och på sätt bringa ett paradigmskifte av rättfärdiga metoder inom den moderna krigsföringen.

Den juridiska analysen påvisar att praktikerna ej är förenliga med internationell rätt och strider mot regleringar inom både den humanitära rätten och mänskliga rättigheter. Slutsatsen är att den amerikanska juridiska argumentationen av *indefinite detentions* och *enhanced interrogation techniques* ej kan uppnå någon juridisk kodifiering internationellt och således ej heller bringa något paradigmskifte av rättfärdiga metoder inom den moderna krigsföringen.

Nyckelord: *Kriget mot terrorismen, Indefinite Detentions, Enhanced Interrogation Techniques, Internationell rätt, Krigsfångar, Habeus Corpus, Tortyr*

Abstract

The purpose of this study is to analytically review and examine the legal aspects arising in connection with the war on terrorism. The Bush-administration's legal arguments on the practices *indefinite detentions* and *enhanced interrogation techniques* are in focus.

By using a legal method it will be examined whether the arguments is consistent with international law to determine the practices legal status. Furthermore, it is ascertained thru this procedure whether the practices can achieve a legal codification internationally and in that way bring a paradigmatic shift of righteous methods in modern warfare.

The legal analysis demonstrates that the practices are inconsistent with international law and in conflict with regulations in both humanitarian law and human rights. The conclusion is that the American legal reasoning regarding *indefinite detentions* and *enhanced interrogation techniques* cannot achieve any legal codification internationally and thus not bring any paradigmatic shift of righteous methods in modern warfare.

Keywords: *War on terror, Indefinite Detentions, Enhanced Interrogation Techniques, Interantional law, Prisonerns of War, Habes Corps, Torture*

Akronymer

9/11 – Attackerna den 11 september, år 2001

ID – *Indefinite Detentions*

EIT – Enhanced *Interrogation* Techniques

FN – Förenta Nationerna

GK – Genèvekonventionen

SERE – Survival, Evasion, Resistance And Escape

CIA – Central Intelligence Agency

ICCPR – Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter

UNDHR – Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna

ICESCR – Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Innehållsförteckning

---

1. Inledning.....	7
1.1 Introduktion och Problemformulering.....	7
1.2 Syfte och frågeställning.....	8
1.3 Vetenskaplig ansats.....	9
1.4 Metod och material.....	10
1.4.1 Kvalitativ fallstudie.....	10
1.4.2 Juridisk metod.....	11
1.4.3 Material.....	14
1.5 Forskningsområde.....	15
1.6 Avgränsningar.....	16
1.7 Disposition.....	17
2. Analytiskt ramverk.....	19
2.1 Internationell rätt.....	19
2.1.1 Rättssubjekt.....	22
2.1.1 Mänskliga rättigheter.....	23
2.1.2 Humanitär rätt.....	25
2.2 Krigsfångar och deras skydd.....	27
2.2.1 Särskilt om kombattantstatus.....	29
2.2.2 Särskilt om skyddet mot tortyr.....	32
2.2.3 Särskilt om principen om Habeus Corpus.....	34
3. Juridisk analys.....	36
3.1 Indefinite Detentions.....	36
3.1.1 Juridiskt problem.....	36
3.1.2 Juridisk diskussion.....	37
3.1.2.1 Fångarna status.....	37
3.1.2.2 Prövning inom rimlig tid.....	41
3.1.2.3 Militära tribunaler.....	42
3.1.2.3.1 Rätten att bli prövad av en oberoende och opartisk tribunal.....	43
3.1.2.3.2 Likabehandling.....	45
3.1.2.4 Möjligheten att återopa Habeus Corpus.....	46
3.1.3 Juridisk reflektion.....	48

3.2 Enhanced Interrogation Techniques	50
3.2.1 Juridiskt problem.....	50
3.2.2 Juridisk diskussion	51
3.2.2.1 Utökade förhörstekniker	51
3.2.2.2 Förbudet mot tortyr	54
3.2.3 Juridisk reflektion.....	60
4. Slutsatser	63
4.1 Paradigmskifte.....	63
4.2 Vidare forskning	64
Litteraturförteckning	66

1. Inledning

1.1 Introduktion och problemformulering

Den 11 september år 2001¹ var ett datum som kom att bli nedskrivet i historieböckerna som dagen då den suveräna statsstrukturen fick ge hädan för transnationella terroristnätverk och det som vi idag uppfattar som kriget mot terrorismen uppstod. Detta var dagen då fyra amerikanska passagerarflygplan kapades utav terroristnätverket al-Qaida och styrdes mot civila och militära mål i USA. Flygplanen kraschades in det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon och in i tvillingtornen World Trade Center varav båda tornen raserades totalt och krävde åtskilliga människoliv. Det fjärde flygplanet nådde aldrig sin destination utan kraschade på ett fält i delstaten Pennsylvania.² USA stod lamslaget och redan dagen efter antog Förenta Nationernas säkerhetsråd enhälligt Resolution 1368 i vilken det markerades att det rådande terroristhotet nu skulle hanteras på fler sätt än med traditionella juridiska metoder.³ Ur en traditionell synvinkel har den internationella terroristbekämpningen utgjorts av mellanstatliga överenskommelser som eftersträvat universell jurisdiktion gällande terrorister. En anpassning av den nationella lagstiftningen vars polisiära och juridiska åtgärder ansetts varit tillräckliga.⁴ Efter 9/11 attacken har det mellanstatliga engagemanget höjts och den juridiska diskussionen antagit en ny dimension.

Endast tre dagar efter 9/11 proklamerade den dåvarande presidenten, George W. Bush att USA befann sig i en ”*National Emergency by Reason of Certain Terrorist Attacks*”.⁵ Sedan dess har USA fört två preventiva självförsvarskrig i Afghanistan och Irak. I samband med konflikternas fortgång har det aktualiserats legala aspekter beträffande kombattantstatus och därigenom utökade förhörstekniker⁶ och obegränsade häktningar.⁷ De fiendekombattanter

---

¹ Härefter benämnt som 9/11 attackerna

² Bring, Ove; Mahmoudi, Said 2006: 79-82

³ Se, S/Res/1368 (2001)

⁴ Bring, Ove; Mahmoudi, Said 2006: 79-82

⁵ Proclamation 7463 of September 14, 2001, *Declaration of National Emergency by Reason of Certain Terrorist Attacks*

⁶ Direkt översatt från det engelska begreppet, Enhanced *Interrogation Techniques*

⁷ Direkt översatt från det engelska begreppet, *Indefinite Detentions*

som fångats av USA under parollen kriget mot terrorismen har fått sin kombattantstatus frångagen i samband med instiftandet av begreppet illegal kombattant i amerikansk nationell lagstiftning; de har fått genomlida förhörstekniker som kan klassificeras som tortyr; de har på obestämd tid suttit internerade i väntan på rättegång i militära tribunaler med få möjligheter att pröva grunden för sitt frihetsberövande. Från amerikanskt håll har den juridiska argumentationen för att idka sådana metoder varit aktiv och det har debatteras flitigt världen över huruvida dessa är förenliga med rådande internationell rätt.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är analytiskt granska och undersöka de legala aspekter som aktualiserats i samband med kriget med terrorismen. Bush-administrationens juridiska argumentation kring *Indefinite Detentions* och *Enhanced Interrogation Techniques* under perioden 2001-2009 kommer stå i fokus. Jag ämnar undersöka huruvida argumentationen står i förenlighet med rådande internationell lagstiftningen för att fastställa praktikernas legala status. Jag har även för avsikt att utröna huruvida dessa praktiker uppnått en juridisk kodifiering på en internationell rättslig nivå och på så sätt möjligtvis bringat ett paradigmskifte inom rättfärdiga metoder i den moderna krigsföringen.

Studiens forskningsfråga formuleras i förhållande till syftet med studien och kommer således att vara följande:

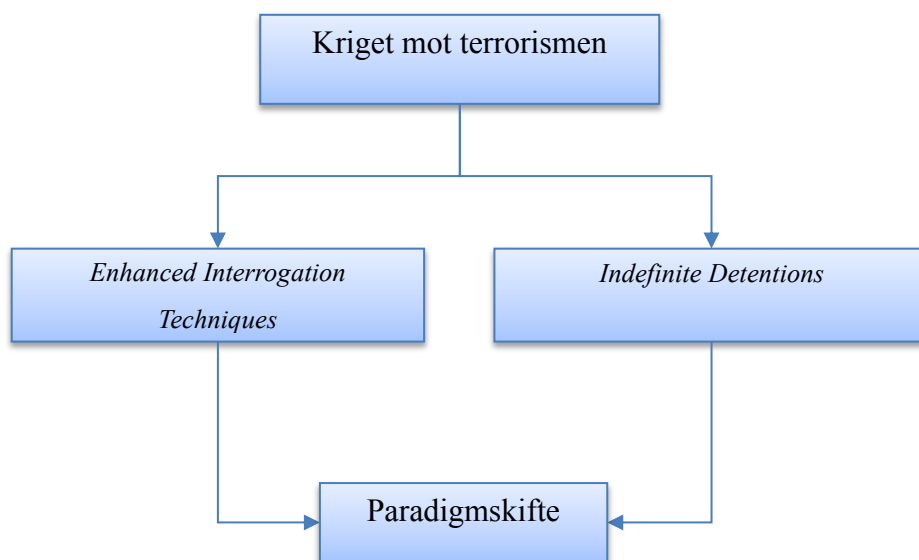
- *Kan USA:s juridiska argumentation gällande Enhanced Interrogation Techniques och Indefinite Detentions leda till en juridisk kodifiering internationellt och på så sätt bringa ett paradigmskifte gällande rättfärdiga metoder i den moderna krigsföringen?*

För att undersöka om den amerikanska statliga praxisen kan resultera i en juridisk kodifiering internationellt måste jag undersöka huruvida de två praktikerna är legala ur ett internationellt rättsligt perspektiv samt kontrastera de respektive med den amerikanska

juridiska argumentationen. För att operationalisera min analys och underlätta för besvarandet av min forskningsfråga anser jag mig vara i behov av två funktionella frågor:

1. Hur förs den amerikanska juridiska argumentationen kring *Indefinite Detentions* och är det förenligt med internationell lagstiftning?
2. Hur förs den amerikanska juridiska argumentationen kring *Enhanced Interrogation Techniques* och är det förenligt med internationell lagstiftning?

För att ytterligare belysa studiens uppbyggnad se illustrationen

1.3 Vetenskaplig ansats

För att positionera uppsatsen inom det rättsvetenskapliga området beskrivs här nedan studiens vetenskapliga ansats. En rättsvetenskaplig studie har som syfte att söka, generera och förmedla kunskap om rätten och innefattar ett större antal ansatser eller infallsvinklar vars syften skiljer sig åt.

En rättsociologisk ansats ämnar undersöka rätten från ett samhällsperspektiv. En studie kan även ha en rättsfilosofisk eller rättshistorisk ansats där författaren av studien har för avsikt att med utgångspunkt i olika rättskulturer eller rättsidologier förklara varför rätten är utformad på ett visst sätt.⁸ Denna uppsats kommer att utgå från rättsdogmatisk vetenskaplig ansats.

Claes Sandberg⁹ menar att syftet med att använda sig av en rättsdogmatisk ansats är att fastställa gällande rätt.¹⁰ Den omfattar forskningsverksamhet som är inriktad på att beskriva, tolka och systematisera gällande rätt och tar sin utgångspunkt i de etablerade rättskällorna. Rättsdogmatiken har som funktion att reglera vad som är en godtagbar juridisk argumentation.¹¹ Denna studie utformas vidare utefter en deduktiv forskningsstrategi där uppsatsens forskningsfråga styr valet utav material och där dess vetenskapliga ansats kommer utgöra dess teori.

1.4 Metod och material

1.4.1 Kvalitativ fallstudie

Studiens forskningsdesign är en kvalitativ fallstudie där en juridisk metod verkar som ett instrument för att samla och analysera data.

Undersökningssubjektet i en fallstudie varierar beroende på vad eller vilket som skall studeras. Det kan vara en viss händelse, grupp av individer eller företeelse. Dock är det centrala i en fallstudie att undersökningssubjektet kan avgränsas och skildras inom specifika parametrar, så som exempelvis bundet till en specifik aktör, tidsperiod eller plats.¹² Undersökningssubjektet i denna uppsats utgörs av Bush-administrationens juridiska argumentation kring praktikerna *Enhanced Interrogations Techniques* och *Indefinite*

---

⁸ Warnling-Nerep 2012: 14-15

⁹ Claes Sandberg är Professor i civilrätt vid Stockholms Universitet

¹⁰ Sandberg 2008: 649

¹¹ Sandberg 2008: 649-650

¹² Creswell 2009: 13

Detentions under perioden 2001-2009 och har således tydliga ramar som innefattar en specifik aktör och en begränsad tidsram. Fallstudien är ej att betrakta som studiens metod utan som en del av studiens forskningsdesign.

Studiens kvalitativa element inbegrips av att jag kommer befinna mig i en process av ständig reflektion och analys av juridisk data.¹³ Under arbetsprocessen kommer jag även på ett meningsfullt sätt välja ut det juridiska material vilket lämpar sig bäst för att uppnå mitt syfte och besvara min forskningsfråga.¹⁴ Karaktärsdragen för en kvalitativ analys är att den transformerar data till fynd. Dock existerar det ingen exakt formel för hur denna transformation skall ske, den förblir unik i förhållande till varje forskare och dennes forskningsdesign.¹⁵

1.4.2 Juridisk metod

USAs juridiska argumentation kring *Enhanced Interogation Techniques* och *Indefinite Detentions* och huruvida denna argumentation är förenlig med internationell rätt är den företeelse som utgör fallstudiens undersökningssubjekt. Vidare inbegriper detta ett handskande med lagtexter och andra rättsliga källor. En juridisk metod förefaller således som ett självklart och praktiskt val av verktyg för att analysera och samla data.

Bert Lehrbergs¹⁶ bok *Praktisk Juridisk Metod*¹⁷ utgör basen för den juridiska metoden i studien. I boken redogör Lehrberg för en arbetsprocess vilken innefattar sex steg och det är denna arbetsmodell som appliceras i min studie.

1. identifiera ett juridiskt problem eller frågeställning;
2. finna rätt tillämplig rättsregel;

---

¹³ Creswell 2009: 74

¹⁴ Creswell 2009: 174

¹⁵ Chambliss; Schutt 2010: 250

¹⁶ Bert Lehrberg är professor i civilrätt vid Uppsala Universitet

¹⁷ Lehrberg (2010) Sjätte upplagan

3. läsa och tolka rättskällorna;
4. identifiera rekvisiten i en rättsregel;
5. precisera rekvisitens innebörd med hjälp av rättskällorna;
6. självständigt ta ställning med hjälp av ändamålsavvägningar.¹⁸

Det juridiska problemet identifieras i förhållande till frågeställningen i studien. Vidare kommer uppsatsen att struktureras utefter två operationella frågor vilket innebär att två specifika juridiska frågeställningar går att identifiera. För att finna en lösning eller tillämplig rättsregel på ett juridiskt problem måste det existera en kännedom om de relevanta rättskällorna. Lehrberg beskriver dessa som i första hand lag, förarbeten till lagar, rättspraxis, prejudikat och doktrin.¹⁹ Denna rangordning utav rättskällor belägges i internationella domstolens stadga, artikel 38 och har således en internationellrättslig motsvarighet.²⁰ Det aktuella tolkningsförfarandet baseras utifrån den ovanstående rangordningen för att sedan appliceras på studiens identifierade juridiska problem. Vidare måste även rättsregelns rekvisit identifieras och preciseras. En rättsregels rekvisit är de förutsättningar som måste vara uppfyllda för att regeln skall vara tillämplig.²¹ Det sjätte och sista steget i Lehrbergs arbetsprocess görs per automatik - efter de fem föregående punkter är uppfyllda - i den juridiska analysen. Vidare kommer således Lehrbergs sex steg att summeras på följande vis i analysen:

Steg i Analysavsnittet:	Lehrbergs motsvarande steg:
1. Juridiskt problem	Steg 1
2. Juridisk diskussion	Steg 2-5
3. Juridisk reflektion	Steg 6

Värt att beakta är att Lehrbergs arbetsprocess är framtagen främst för svensk nationell rätt, dock är arbetsprocessens sex steg applicerbara på internationell rätt. Ulf Linderfalk²²

¹⁸ Lehrberg 2010: 29-36

¹⁹ Lehrberg 2010: 31

²⁰ Se Internationella domstolens stadga, Artikel 38

²¹ Lehrberg 2010: 35

²² Ulf Linderfalk är professor i internationell rätt vid Juridiska fakulteten vid Lunds Universitet

beskriver ett tolkningsförfarande riktat till internationell rätt vilket kommer fungera som ett komplement till Lehrbergs arbetsprocess för att öka den juridiska metodens reliabilitet i förhållande till internationella rättskällor.

Det kan komma att uppstå en problematik gällande vilka regler som skall tillämpas i första hand. När folkrättsliga regler kommer i konflikt med varandra och det aktualiseras en problematik kring vilken rättslig regel som skall tillämpas föreslår Linderfalk ett bruk av fyra frågor vars uppgift är att lösa konflikten mellan de kolliderande reglerna.²³ Han betonar vikten av att frågorna besvaras i den särskilda ordning som de räknas upp:

1. Någon regel *jus cogens*?
2. Avtal om företräde?
3. Någon regel *lex specialis*?
4. Vilken regel tillkom sist?

Fråga (1) tar sikte på att avgöra huruvida någon av de kolliderande reglerna har högre rang än de andra. Enligt maximen *lex superior* skall den regel som har högre rang ha företräde. Internationella överenskommelser (traktat), sedvanerätt och allmänna rättsgrundsatser har alla exakt samma rang och de enda regler som *lex superior* ämnar urskilja är folkrättsliga *jus cogens*-regler. Fråga (2) ämnar undersöka om de kolliderande reglerna är avtalsregler och om avtalsparterna på förhand kommit överens om hur en eventuell regelkonflikt skall lösas, i så fall skall denna överenskommelse respekteras. Fråga (3) undersöker huruvida en av de kolliderande reglerna är mer speciell än de andra. Enligt maximen *lex specialis* skall i så fall den mer speciella regeln ha företräde. Det måste dock noteras att en traktatregel inte är mer speciell än en regel som härstammar ur den internationella sedvanerätten, bara för att den kodifierats i ett skriftligt traktat. För att avgöra huruvida en regel är mer speciell är det således inte med grund i regelns form detta avgörs utan med grund i dess innehåll.²⁴ Fråga (4) tar sikte på att avgöra huruvida en av de kolliderande reglerna tillkommit senare än de andra. Enligt maximen *lex posterior* skall i så fall den senast tillkomna regeln ha företräde.²⁵

---

²³ Linderfalk 2006: 32

²⁴ Exempelvis regler gällande krigsfångar i konfliktsituationer, Genèvekonvention III bör räknas som *lex specialis* framför regler i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, förutsatt att regeln i fråga inte är en *jus cogens*-regel.

²⁵ Linderfalk 2006: 33-34

1.4.3 Material

Studiens material kommer bestå av både primära- och sekundära källor. Den juridiska metoden kommer – som tidigare nämnts - utgöra studiens verktyg för att analysera och samla in data. De sekundära källorna kommer att bestå utav rättslig litteratur för att ge läsaren en grundläggande förståelse gällande internationell rätt i kapitel (2), det analytiska ramverket. De primära källorna kommer att bestå av rättsliga dokument. Rättskällor så som lagar, praxis och doktrin utgör det material vilket den juridiska analysen, kapitel (3) grundar sig på.

För att vidare specificera analysavsnittets material kommer här nedan en mer detaljerad redogörelse för de källor som utgör den amerikanska juridiska argumentationen och de internationella rättsliga källor vars ändamål är kontrastera argumentationen. Materialet som utgör den amerikanska juridiska argumentationen kommer bestå utav rapporter riktade till den amerikanska kongressen. Dessa rapporter är framtagna av amerikanska jurister och forskare och ämnar ge de amerikanska kongressledamöterna information angående specifika situationer samt frågor.²⁶ John Yoo²⁷, räknas som en utav arkitekterna bakom Bush-administrationens gensvar på 9/11 och förmedlar i sin bok *War by other Means: an Insider's Account of the War on Terror*²⁸ värdefulla insikter gällande den amerikanska juridiska argumentation som förts under kriget mot terrorismen.

Det primära material som används för att kontrastera den amerikanska juridiska argumentationen består utav traktat inom mänskliga rättigheter och den humanitära rätten. För att identifiera rådande praxis kommer jag behöva handskas med internationella rättsfall och avgöranden. Doktrin kommer även att utgöra en viktig beståndsdel då dessa bidrar till tolkningar utav lagar och traktat.

Författningstexter kommer alltså utgöra det främsta materialet för att kontrastera den amerikanska juridiska argumentationen. För att kunna bedöma vad som är en relevant lagtext måste forskaren erhålla en förståelse för texten och relatera den till den aktuella frågan. Den

---

²⁶ Rapporterna är offentliga dokument och innehåller i många fall detaljerad information gällande specifika frågors förhållande till diverse regelverk. Dokumenten är tillgängliga genom, URL= <http://fpc.state.gov>

²⁷ John Yoo är Professor i juridik vid University of California; Vice biträdande justitieminister för det amerikanska utrikesdepartementet mellan åren 2001-2003.

²⁸ Yoo (2006)

information som står i lagtexten är sällan helt uttömmande och den behöver kompletteras med förarbeten, rättspraxis och doktrin.²⁹ Forskaren måste vidta aktsamhet när denne handskas med juridiska förfaranden från domstolar vilket annars kan bli en nackdel. Detta eftersom ett domstolsförfarande kan liknas vid en ”boxningsmatch” mellan åklagaren och försvaret. Till exempel är ett åtal författat av åklagaren, där denne hävdar något om den anklagade och kan därför inte anses som en objektiv bedömning av situationen. Denna typ av material skall inte förkastas då reliabiliteten på den data som genereras kan kontrolleras genom en trianguleringsprocess om möjlighet finnes.³⁰ Doktrin har inte samma rang som lagar och rättspraxis, dess värde skall dock inte underskattas eftersom viss doktrin fungerar som exempel vid rättstolkningar.³¹ Genom att anamma denna kunskap kan jag försäkra mig om att studiens material bibehåller en hög reliabilitet genom arbetsprocessen gång.

Peter Seipel³² betonar vikten av god språkbehandling vid författandet av uppsatser med juridisk inriktning då juristens arbetsredskap ofta är det skrivna ordet. Där föreligger ett krav på precision förenat med att texten skall vara lättläst. En dålig språkbehandling kan leda till missförstånd.³³ Således kommer jag, vid ett handskande med rättskällor författade på det engelska språket, inte översätta texten till det svenska språket. Detta eftersom min kunskap i det engelska språket är begränsad och försök till översättning kan således resultera i felaktighet och missförstånd.

1.5 Forskningsområde

Uppsatsämnet faller ej in under en traditionell tolkning utav fältet freds- och konfliktvetenskap. Dock är ämnet relevant att studera även inom ramarna för freds- och konfliktvetenskap eftersom min uppfattning är att det är en tvärvetenskaplig disciplin som

---

²⁹ Leijonhufvud 2010: 91

³⁰ Höglund; Öberg 2011: 43-44

³¹ Bernitz 2010: 69

³² Peter Seipel är Professor i Rättsinformatik vid Stockholms Universitet

³³ Seipel 2010: 251

innefattar olika tolkningar om hur våld kan hanteras och hur situationer karakteriserade utav våld kan omvandlas till fred med fredliga medel.

Internationell rätt reglerar staters förhållningssätt i den nuvarande världsordningen och det först och främst stater som är bärare av rättigheter och skyldigheter i den internationella rättstrukturen. De är även staterna som gör dessa rättigheter och skyldigheter gällande.³⁴ Folkrätten är i utveckling, en utveckling där en statlig praxis kan sätta rådande juridisk praxis i rörelse.³⁵ En förändring utav den rådande normen kan alltså få implikationer på olika nivåer och för många människor i världen. Denna uppsats ämnar utröna huruvida det kan ske ett paradigmskifte gällande metoder i den moderna krigsföringen genom att undersöka amerikansk juridisk argumentation. Alltså huruvida en norm kan ses och uppfattas i ett nytt ljus genom en statlig praxis.

En utveckling av normer i krig och konflikt kan även få implikationer på hur freds- och konfliktvetenskapen studeras, då fredsteoriens applicerbarhet kan komma att behöva utvecklas i samförstånd med ovanstående normutveckling.³⁶ Det kan alltså också komma att få konsekvenser för inom vilka folkrättsliga ramar som fredsteorierna kan förstås och förklaras. Således genererar en dynamisk folkrätt en dynamisk forskning inom freds- och konfliktvetenskap.

1.6 Avgränsningar

Denna studies undersökningssubjekt begränsas till den dåvarande presidenten George W. Bush och dennes administrations juridiska argumentation av praktikerna *indefinite detention* och *enhanced interrogation techniques* under mandatperioden, år 2001-2009. Där är således en tydlig avgränsning gällande aktör och tidsram. Denna avgränsning baseras enbart på att det

---

³⁴ Se, Linderfalk (2006)

³⁵ Se diskussion i, Bring 2002: 297-309

³⁶ Ett särskilt tack till professor Olof Beckman för värdefulla insikter om folkrättens förankring till freds- och konfliktvetenskap

var Bush-administrationen som utvecklade praktikerna och förefaller därmed som ett självklart val av undersökningssubjekt.

Denna studie ämnar inte göra anspråk på att utvärdera de faktiska handlingar³⁷ som ägt/äger rum i kriget mot terrorismen. Studien ämnar enbart undersöka vad praktikerna innebär och huruvida dessa är att betrakta som förenliga med internationell rätt genom amerikansk legal argumentation. För att vidare utröna huruvida de kan uppnå en kodifiering internationellt och på så sätt bringa ett paradigmskifte av rättfärdiga metoder i kriget mot terrorismen

På grund av praktikernas enorma legala karaktär väljer jag ut de aspekter som blir relevanta för min specifika analys och gör därmed en aktiv avgränsning i samband med analysprocessens fortgång.

1.7 Disposition

Kapitel (2), det analytiska ramverket behandlar internationell rätt för att tillhandahålla läsaren en grundläggande förståelse för internationellt rätt. Genom att på ett deskriptivt sätt redogöra för vad den internationella rätten är och innebär samt ge en mer utvecklad inriktning vilken kommer vara relevant för analysen är det tänkt att läsaren, lättare skall kunna tillgodogöra sig det som behandlas i analysavsnittet. Kapitel (2) skapar alltså ett ramverk innehållandes de byggstenar som kommer användas i det efterföljande kapitlet (3), den juridiska analysen.

Den juridiska analysen består utav två delar varav den första behandlar ID:s och den andra EIT:s. Analysdelarna struktureras vidare utefter tre steg. I det första steget identifieras det juridiska problemet i förhållande till de operationella frågeställningarna. Vidare kommer det i steg två föras en juridisk diskussion kring den amerikanska juridiska argumentationen och

---

³⁷ Här menar jag den ”faktiska” behandlingen av fångar på exempelvis Guantánamo Bay, Kuba eller Abu Gharrab, Irak

befintlig internationell lagstiftning. I steg tre, den juridiska reflektionen fastställs praktikernas legala status med grund i den juridiska diskussionen.

I det sista kapitlet (4), presenteras studiens slutsatser och resultat. Vidare kommer det även under detta kapitel att ges förslag på vidare forskning inom studiens ämnesområde.

2. Analytiskt ramverk

2.1 Internationell rätt

Den internationella rätten består idag utav två internationellrättsliga system, folkrätt och internationell privaträtt. Den internationella privaträtten är ett rättsområde som reglerar förhållanden mellan enskilda individer. Folkrätten utgör det andra rättsområdet inom internationell rätt. Folkrätten reglerar hur stater förhåller sig till varandra, dvs. staters inbördes relationer. Staternas förhållande gentemot enskilda individer innefattas även till viss del i folkrätten genom de mänskliga rättigheterna.³⁸ Folkrätten betecknas även ibland som offentlig internationell rätt och är till skillnad från den internationella privaträtten mer internationell i sin karaktär. Staters internationella privaträtt utformas efter den individuella statens rättsstruktur och reglerar vilken rättsordning domstolar skall tillämpa i tvister vilka innefattar flera stater samt så har varje stat en egen straff- och processrätt som specificerar gränserna för domstolarnas kompetens i mål som har anknytning med andra stater. Folkrätten sätter dock vissa villkor för staternas rätt att reglera dessa områden.³⁹

Folkrätten består i sin tur utav två regelkomplex, sedvanerätt och traktaträtt.⁴⁰ Sedvanerätt utgörs av folkrättsligt erkända överenskommelser. Dessa är ett slags oskrivna regler som trätt fram genom tradition som staterna sedan accepterat som nödvändiga och vidare agerat efter.⁴¹ För att påvisa internationell sedvanerätt måste det alltså existera en så kallad *praxis*. För att påvisa en *praxis* bör tre krav vara uppfyllda. Det måste existera ett sammanhängande mönster i staters agerande och detta agerande skall vara allmänt, dvs. ha en omfattande anslutning av stater inom den aktuella regelns verkningsområde samt så bör agerandet vara relativt utbrett i tiden.⁴² För att något som skall räknas som sedvanerätt så måste de även påvisas en *opinio juris*. Det innebär att det statliga agerandet grundar sig i uppfattningen om att agerandet följer

---

³⁸ Lundberg 2010: 13

³⁹ Strömberg; Melander 2003: 10

⁴⁰ Ibid

⁴¹ Lundberg; Hellström; Hökfelt 2010: 328

⁴² Linderfalk 2006: 26-27

den internationella sedvanerätten, praxisen vara godtagen så som gällande rätt.⁴³ *Opinio juris* utgör skillnaden mellan sedvänja och sedvanerätt så att för att bevisa en sedvanerättslig regels existens måste alltså praxisen vara förenad med *opinio juris*.⁴⁴ Sedvanerättsliga regler kan i sin natur vara partikulära eller universella. Om en sedvanerättslig regel är universellt tillämpbar innebär det alla världens stater är bundna av dess innehåll och om den är partikulär innebär det att den enbart är bindande i förhållandet mellan ett begränsat antal stater, till exempel en viss grupp av stater inom en region eller intressesfär.⁴⁵ Sedvanerätten kan även benämnas som allmän folkrätt då den anses binda alla stater oberoende av deras samtycke.⁴⁶

Traktaträtten är den andra delen utav folkrättens två regelkomplex vilken består utav avtal vars innehåll endast de fördragsslutande parterna är bundna av.⁴⁷ En traktat är alltså i första hand ett skriftligt internationellt avtal.⁴⁸ En traktat kan även ta sig formen av ett muntligt ingått avtal eller tyst avtal som uppkommit genom ett konkludent handlande⁴⁹ och är lika bindande för fördragsparterna.⁵⁰ Avtalen kan vara bilaterala eller multilaterala i sin karaktär. Ett bilateralt avtal ingås mellan två stater och ett multilateralt avtal innefattar en överenskommelse mellan flera stater.⁵¹ Stater är inte de enda som har rätten att med bindande verkan ingå i överenskommelser mellan varandra. Stater kan sluta avtal med internationella organisationer, dock kan även organisationer ingå avtal mellan varandra och avtalet räknas då också som en traktat.⁵² En konvention är ett juridiskt bindande avtal för de stater som ansluter sig till dem.⁵³ Att ansluta sig till en konvention kan vid första anblick förefalla som en komplex procedur och innefattar flertalet moment för staten. För att en traktattext skall antas måste staten genom ett antagande förklara att de accepterar den lagtext som förhandlats fram. Staten bestyrker sedan traktaten vilket innebär att de har bekräftat och godtagit traktattexten som slutgiltig och autentisk.⁵⁴ Genom att i nästa steg underteckna eller signera traktaten visar

---

⁴³ Linderfalk 2006: 27-28

⁴⁴ Strömberg; Melander 2003: 18

⁴⁵ Linderfalk 2006: 26

⁴⁶ Strömberg; Melander 2003: 10

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Linderfalk 2009: 66

⁴⁹ Termen *konkludent handlade* innebär att ett avtal sluts utan ett formellt avtal ingåtts mellan parterna utan parterna agerar som om ett avtal existerar, Se URL = <http://www.ne.se/konkludent>

⁵⁰ Linderfalk 2006: 67

⁵¹ Strömberg; Melander: 14

⁵² Linderfalk 2006: 67

⁵³ Lundberg 2010: 21

⁵⁴ Linderfalk 2006: 69-70

staten på en vilja att ansluta sig till det gällande dokumentet. Det slutgiltiga momentet är ratifikationen av traktaten vilket görs efter det att statens nationella lagar anpassats till traktaten och landets riksdag beslutat om ratificering.⁵⁵ Många multilaterala traktater är konstruerade så att inte enbart stater som själva tagit fram dokumentet kan bli parter. En part som själv ej varit delaktig i framtagandet kan ej bli part genom ratifikation eftersom det förutsätter att staten just deltagit i framtagandet av traktaten. Staten måste i dessa situationer uttrycka sitt samtycke till bundenhet genom anslutning.⁵⁶ En konvention träder exempelvis i laga kraft först när ett visst antal stater har ratificerat eller anslutit sig till dem. Villkoren för denna process anges i varje enskild konvention.⁵⁷ En stat kan vid ratifikations- eller anslutningstillfälle välja att reservera sig mot vissa bestämmelser i traktaten vilket innebär att staten gör ett förbehåll mot en specifik regel eller del av traktaten. För att reservationen skall vara giltig skall den ej motverka eller vara oförenlig med traktatens ändamål och syfte.⁵⁸ Det finns även tre fall då samtycke måste ges av de fördragsslutande parterna. När traktaten uttryckligen kräver ett samtycke eller när ett sådant krav anses underförstått samt när traktaten är en internationell organisations stiftelseurkund⁵⁹ som inte uttryckligen föreskriver att reservationen måste godkännas av ett visst antal stater.⁶⁰ Under särskilda omständigheter har staten möjlighet att ta avsteg från vissa mänskliga rättigheter. Denna process benämns för derogation och aktualiseras alltså exempelvis när staten står inför en allmän fara som kan hota dess existens.⁶¹ Beroende på vilket rättssystem staten besitter så ser processen för att anpassa den nationella lagstiftningen till folkrätten vid ett ratifikationstillfälle annorlunda ut. Om staten är monistisk innebär det att konventionsinnehållet får lika stor genomslagskraft som den nationella rätten och således bildar folkrätten och den nationella rätten ett sammanhängande regelsystem.⁶² Ett dualistiskt rättssystem innebär å andra sidan att den inomstatliga rätten och folkrätten bildar två skilda regelsystem vilka har olika källor och adressater samt så behandlar de båda olika rättsförhållanden.⁶³

---

⁵⁵ Lundberg 2010: 22

⁵⁶ Lindefalk 2006: 70

⁵⁷ Lundberg 2010: 22

⁵⁸ Lundberg 2010: 120

⁵⁹ Termen *stiftelsegrund* refererar till en handling som ligger till grund för bildandet av en organisation, exempelvis Förenta Nationernas stadga, Se URL = <http://www.ne.se/lang/stiftelseurkund>

⁶⁰ Linderfalk 2006: 72-73

⁶¹ Lundberg: 2010: 121

⁶² Lundberg 2010: 18

⁶³ Strömberg; Melander 2003: 21-22

2.1.1 Rättssubjekt

Folkrätten är konstruerad med staterna i fokus och det är således staterna som är suveräna i juridisk mening vilket ger rättigheter och skyldigheter samt befogenheter som andra rättssubjekt inom folkrätten saknar. Det är alltså inte enbart staterna som räknas som rättssubjekt utan det gör också organisationer, folk, individer och företag.⁶⁴ För att en entitet folkrättsligt skall kunna betraktas som en stat fastslår Montevideokonventionen från 1933 fyra kriterier som skall uppfyllas.

The state as a person of international law should possess the following qualifications: a) a permanent population; b) a defined territory; c) government; and d) capacity to enter into relations with the other states.⁶⁵

När väl entiteten uppnått kriterierna för att erhålla status som en stat medföljer automatiskt tre olika slag av skyldigheter och rättigheter: de som är knutna till bruket av en stats territorium; de som är knutna till behandlingen av en stats medborgare; och de som är knutna till utövandet av det politiska styret i en stat.⁶⁶ De folkrättsliga reglerna står utan ett effektivt sanktionssystem till skillnad från den nationella rätten. Det innebär att det inte finns några mekanismer vad gäller efterlevnad och tillämpning av folkrätten eftersom stater kan ej tvingas till laglydnad.⁶⁷

Traditionellt har folkrätten blivit uppdelad i krigets, preventionens och fredens folkrätt. Krigets folkrätt var och är regler mellan stater om hur individer skall erhålla skydd och det mänskliga lidandet lindras under konflikter.⁶⁸ Dessa lagar regleras inom ramarna för den humanitära rätten, neutralitetsrätten och ockupationsrätten.⁶⁹ Preventionens folkrätt innefattar regler vars syfte är att motverka och förhindra uppkomsten av krig samt möjligöra för fredliga lösningar utav konflikter.⁷⁰ De mänskliga rättigheterna utgör en del av fredens folkrätt eftersom de internationella konventioner som reglerar dessa rättigheter är en del utav

---

⁶⁴ Linderfalk 2009: 20

⁶⁵ Se, Convention on Rights and Duties of States 1933, Artikel 1

⁶⁶ Linderfalk 2006: 15-16

⁶⁷ Bring 2002: 215

⁶⁸ Lundberg 2010: 14

⁶⁹ Nilsson 2010: 355-57

⁷⁰ Lundberg 2010: 14

traktaträtten.⁷¹ Den humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna överlappar varandras innehåll och tillämpningsområden i allt större utsträckning. Det ökar då flera av de humanitärrettsliga reglerna blir applicerbara i icke-väpnade konflikter samtidigt som de mänskliga rättigheternas betydelse i väpnade konflikter ökat markant.⁷²

2.1.2 Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter får en ständigt ökad relevans i konfliktsituationer och begreppet används frekvent utav stater på den internationella arenan.⁷³ Mänskliga rättigheter kompletterar internationell humanitär rätt och tillsammans uppställer de båda rättsområdena minimikrav gällande behandling av individer som är involverade i väpnade konflikter. Medan den internationella humanitära rätten innehåller regler vars innehåll endast är tillämpligt i väpnade konflikter så har de mänskliga rättigheterna inget liknade krav för att dess innehåll skall vara tillämpligt. De mänskliga rättigheterna gäller principiellt i alla situationer då en person är föremål för statlig jurisdiktion och gör således ingen åtskillnad på om det är i fredstid eller i en situation av väpnad konflikt.⁷⁴ Uppfattningen om att de mänskliga rättigheternas skydd inte enbart gäller i fredstid utan även i väpnade konflikter har bekräftats i yttranden från den internationella domstolen.⁷⁵

Mänskliga rättigheter har traditionellt sett inte haft en funktion inom den klassiska folkrätten. Det var inte förrän slutet utav andra världskriget och grundandet av Förenta Nationerna som rättsområdet började erhålla den status och funktion som det har i modern folkrätt.⁷⁶ Det internationella arbetet för mänskliga rättigheter tog sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (UDHR). Det är en deklaration som antogs av FN:s generalförsamling den 10 december år 1948 och innehåller en rättighetskatalog på 30

---

⁷¹ Karlbrink 2011: 21

⁷² Nilsson 2010: 371

⁷³ Popovic 2006: 119

⁷⁴ Council of Europe 2007: 97

⁷⁵ Nilsson 2010: 372; Internationella domstolen motsvarar engelskans International Court of Justice (ICJ)

⁷⁶ Popovic 2006: 119

artiklar.⁷⁷ De rättigheter som inryms i förklaringen har senare preciserats och vidareutvecklats i en rad olika konventioner vars innehåll är bindande för de anslutna staterna.⁷⁸ År 1966 antogs konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) och konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR). Tillsammans med 1948 års allmänna förklaring brukar de benämnas som ”The Bill of Rights”.⁷⁹ Där är även ett antal olika tematiska och regionala traktat som innefattas i mänskliga rättigheter som rättsområde.⁸⁰ Tillsammans utgör de etablerade traktaten ett omfattande ramverk för skyddet av mänskliga rättigheter.

Där är ett etablerat övervakningssystem för de mänskliga rättigheterna. Till majoriteten av de framtagna kärnkonventionerna inom mänskliga rättigheter har det skapats specifika expertkommittéer vars uppgift är att granska den statliga implementeringen utav de ratificerade konventionernas innehåll på en nationell nivå.⁸¹ Kommittéernas granskningsförfarande sker i olika former. Den huvudsakliga uppgiften består av att granska landrapporter insända av konventionsstaten vars innehåll bör bestå av detaljerad information om verkställandet av konventionsbestämmelserna på en nationell nivå. Kommittéerna kan även anta allmänna kommentarer om tolkningsförfarandet angående specifika rättigheter vilka är tänkt att vara allmänt tillämpliga och inte riktade till en specifik stat.⁸² För tillfället har sju övervakningsmekanismer⁸³ mandat att granska individuella klagomål gällande kränkningar av rättigheter. För att denna procedur skall aktualiseras krävs det att den aktuella staten har ratificerat ett tilläggsprotokoll som möjliggör för en sådan process eller att staten gjort en deklARATION under den specifika konventionen.⁸⁴

---

⁷⁷ Ibid

⁷⁸ Lundberg 2010: 18

⁷⁹ Popovic 2006: 121

⁸⁰ Exempel på tematiska traktat: 1965 års rasdiskrimineringskonvention, 1979 års kvinnokonvention, 1984 års tortyrkonvention, 1989 års barnkonvention ; Exempel på regionala traktat: 1950 års Europakonvention, 1969 års Amerikanska människorättskonvention, 1981 års Afrikanska människorättsstadga.

⁸¹ Evans; Iversen 2010: 173-75

⁸² Evans; Iversen 2010: 176-82

⁸³ Individuell klagorätt utifrån särskilda omständigheter är möjlig för Rasdiskrimineringskommittén (CERD), Kommittén för de mänskliga rättigheterna (CCPR), Kommittén mot tortyr (CAT), Kvinnodiskrimineringskommittén (CEDAW), Kommittén om rättigheter för personer med funktionshinder (CRPD) & Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (CESCR), Kommittén mot påtvingade försvinnanden (CED)

⁸⁴ Evans; Iversen 2010: 183-84

2.1.3 Humanitär rätt

Det är förbjudet för stater att bruka våld i sina mellanstatliga förbindelser.⁸⁵ Trots ett föreliggande våldsförbud så har inte väpnade konflikter upphört och behovet av att reglera dessa konflikter existerar fortfarande.⁸⁶ Det är vid regleringen av väpnade konflikter som den humanitära rätten aktualiseras. Den internationella humanitära rättens laga kraft gör ingen åtskillnad på en konflikts parter. Dess regler är gällande för alla parter i konflikten oberoende vilken part som är skyldig till att startat fientligheterna.⁸⁷ Där är ett stort antal traktater som utarbetats varav Genèvekonventionerna⁸⁸ och Haagkonventionerna⁸⁹ är de två regelsystem som växt fram sedan 1800-talet och som den humanitära rätten vidare vilar på. Genèvekonventionerna reglerar skyddet för individer som inte längre deltar eller överhuvudtaget inte har deltagit i en väpnad konflikt och skyddet omfattar individer vare sig de är civila eller militära, skadade eller aktiva.⁹⁰ Principen om humanitet ligger till grund för Genèvekonventionerna vilket innebär att parterna skall eftersträva så att krigets offer behandlas så humant som möjligt genom att exempelvis vid alla tillfällen tillämpa Genèvekonventionernas gemensamma artikel 3 om skydd för krigets offer.⁹¹ Haagkonventionerna innefattar regler som sätter gränser för de krigförande

---

⁸⁵ Se, Förenta Nationernas Stadga, Artikel 2(4); Se även våldsförbudets undantag, Artikel 42 och 52 i samma stadga.

⁸⁶ Nilsson 2010: 355

⁸⁷ Greenwood 2008: 1

⁸⁸ Se, Geneva Convention I for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field (GK I); Geneva Convention II for Amelioration of the Condition the Wounded and Sick and Shipwrecked members of Armed Forces at Sea (GK II); Geneva Convention III Concerning the Treatment of Prisoners of War (GK III); Geneva Convention IV Concerning the Protection of Civilian Persons in Time of War (GK IV); Samt dess tre tilläggsprotokoll: Protocol of 8 June 1977 Concerning the Protection of Victims of International Armed Conflicts (TP I); Protocol of 8 June 1977 Concerning the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (TP II); Protocol of 8 December 2005 Relating to the Adoption of an Additional Distinctive Emblem (TP III).

⁸⁹ Se, Hague Convention III Concerning the Opening of Hostilities (HK III); Hague Convention IV Concerning the Laws and Customs of War on Land (HK IV), Samt konventionens annex: Regulations Concerning the Laws and Customs of War on Land (HagueReg); Hague Convention V Concerning the Rights and Duties of Neutral Powers in Case of War on Land (HK V); Hague Convention VI Concerning the Status of Enemy Merchant Ships at the Outbreak of Hostilities (HK VI); Hague Convention VII Concerning the Conversion of Merchant Ships into Warships (HK VII); Hague Convention VIII Concerning the Laying of Automatic Submarine Contact Mines (HK VIII); Hague Convention IX Concerning Bombardment by Naval Forces in Times of War (HK IX); Hague Convention XI Concerning Certain Restrictions with Regard to the Exercise of the Right of Capture in Naval War (HK XI); Hague Convention XIII Concerning the Rights and Duties of Neutral Powers in Naval War (HK XIII).

⁹⁰ Strömberg; Melander 2003: 124-25; Greenwood 2008: 11

⁹¹ Nilsson 2010: 357; Se även gemensamma artikel 3, Genèvekonventionerna

parternas val av stridsmetoder och stridsmedel. Vidare påtar sig således staterna ett stort antal begränsningar gällande sin krigföring genom konventionerna.⁹² Haagreglerna grundar sig i principen om begränsning och innebär kort sagt att det inte är tillåtet att välja vilka medel som helst för att oskadliggöra en fiende.⁹³ Den internationella rätten består även av regler vilka härstammar ur sedvanerätten.⁹⁴ Hela det humanitärrättsliga regelverket är tillämpligt i internationella väpnade konflikter och den traditionella tolkningen utav en internationell väpnad konflikt är att där ska föreligga öppna krigshandlingar mellan två eller flera stater.⁹⁵ Dock har det skett en anmärkningsvärd utveckling inom humanitärrätten och de flesta av dess regler går idag att tillämpa i internationella väpnade konflikter som inte anses vara ett krig i traditionell bemärkelse.⁹⁶ I konflikter av icke-internationell karaktär, dvs. interna konflikter är det humanitära regelverkets tillämparhet begränsat och dess innehåll mindre detaljerat.⁹⁷ Det finns ett antal etablerade metoder för kontroll av humanitärrätt. Genèvekonventionerna och dess tilläggsprotokoll ålägger konventionsstaterna att kriminalisera grova överträdelser av den humanitära rätten och lagföra de individer som begått sådana brott. Det finns även ett system som innefattar skyddsmakter. Det innebär att de krigförande parterna kan utså en tredje stat till skyddsmakt som har till uppgift att påtala eventuella kränkningar av den humanitära rätten i en internationell väpnad konflikt. Internationella rödakorskommittén övervakar staters respekt för den humanitära rätten och utgör således en viktig roll gällande kontrollen av humanitärrätt.⁹⁸

---

⁹² Beckman 2006: 172

⁹³ Nilsson 2010: 357

⁹⁴ Greenwood 2008: 11

⁹⁵ Beckman 2006: 172

⁹⁶ Greenwood 2008: 11

⁹⁷ Beckman 2006: 174; Se även Protocol of 8 June 1977 Concerning the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (TP II); Gemensamma artikel 3, Genèvekonventionerna

⁹⁸ Strömberg; Melander 2003: 127-28

2.2 Krigsfångar och deras skydd

Syftet med fångenskap är att utesluta fiendesoldater från ytterligare deltagande i militära operationer och på så sätt minska fiendens militära resurser. Eftersom soldaterna tillåts - genom sin kombattantstatus - att delta i militära operationer så skall krigsfångar endast anses vara fängslade av en säkerhetsanledning och inte betraktas som en brottsling vilken därefter åtalas i den motsatta partens nationella domstol för att ha deltagit i stridigheterna.⁹⁹ Det är inte enbart ”soldater” i strikt mening som kan tas som fångar och således anses vara krigsfångar i en konflikt. I enlighet med Artikel 4 Genèvekonvention III och Artikel 43 i tilläggsprotokoll I skall alla personer som faller i fiendepartens makt och anses vara krigsfångar enligt ovanstående artiklar falla in under denna kategori.¹⁰⁰ Det humanitära regelverket gällande krigsfångar och deras behandling är synnerligen detaljerat. Den tredje Genèvekonventionen har ett detaljerat innehåll gällande krigsfångars skydd, dock är dess skydd enbart gällande i internationella väpnade konflikter.¹⁰¹ Det är allmänt accepterat utav det internationella samfundets stater och flertalet jurister att de grundläggande bestämmelserna i GK III gäller som sedvanerätt och blir därav universellt tillämplbara. Dock har den sedvanerättsliga karaktären endast en ringa betydelse för staternas tillämpning.¹⁰² Det är dessutom accepterat att en del av bestämmelserna i regelverket är *Jus cogens*.¹⁰³ Principen om *Jus cogens* ges till regler och principer vilka uppfattas som så grundläggande att alla stater accepterat och erkänt dem. Vidare är inga undantag från en sådan regel accepterade och stater kan ej avtala bort dem för att avsäga sig dess bindande karaktär. Således är därför stater skyldiga att följa dessa regler under alla omständigheter.¹⁰⁴ Normer som har karaktär av *Jus cogens* tenderar att vara en angelägenhet för hela statssamfundet och anses därav utgöra förpliktelser mot alla dess medlemmar. Vidare benämns detta förhållande för *erga omnes*. En stat kan alltid reagera mot ett folkrättsbrott av *erga omnes*-typ genom att vidta sanktioner av icke-militärt slag.¹⁰⁵

---

⁹⁹ Nilsson 2010: 359-60

¹⁰⁰ Se, Genèvekonventionen III, Artikel 43 & Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 43

¹⁰¹ Nilsson 2010: 60

¹⁰² Fischer 2008: 371-72

¹⁰³ Fischer 2008: 372

¹⁰⁴ Isaksson 2010: 16; Se även, Vienna Convention on the Law of Treaties (1969), Artikel 53

¹⁰⁵ Bring 2002: 248

En krigsfånge skall anses vara i den fientliga maktens våld och inte i makten hos de individer eller truppavdelningar, som tagit dem tillfånga. Således är det den kvarhållande makten som ska hållas ansvarig för behandlingen utav krigsfångar.¹⁰⁶ Individer som befinner sig i fiendemaktens våld och inte åtnjuter en fördelaktig behandling skall under alla omständigheter behandlas humant och åtminstone erhålla det skydd som grundläggande mänskliga rättigheter ger.¹⁰⁷ I de fall där tvivel råder om huruvida en person som begått en krigförande handling och fallit i händerna hos fienden, skall skyddas som en krigsfånge eller inte, så skall denna person åtnjuta en krigsfånges skydd till dess att dennes status har fastställts av en behörig tribunal.¹⁰⁸

Den enskilt mest betydelsefulla och centrala bestämmelsen i Genèvekonventionernas regelverk är gemensamma artikel 3 vilken är likalydande i alla fyra konventionerna och förpliktar vidare stater att leva upp till vissa minimikrav vid alla former av väpnade konflikter.

För den händelse väpnad konflikt, som icke är av internationell karaktär, uppkommer på en av de höga fördragsslutande parternas territorium, skall varje part i konflikten vara skyldig att tillämpa åtminstone följande bestämmelser:

1. Personer, som icke direkt deltaga i fientligheterna, däribland medlemmar av stridskrafterna, som nedlagt vapnen, och personer, som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, sårskada, fångenskap eller av varje annat skäl, skola under alla förhållanden behandlas med humanitet och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av ras, färg, religion eller tro, kön, börd, förmögenhet eller dylik omständighet. I detta syfte äro och förbliva i vad avser ovannämnda personer följande handlingar städse och varhelst det vara må förbjudna:

- a) våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr;
- b) tagande av gisslan;
- c) kränkning av den personliga värdigheten, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling;
- d) utmätande av straff och verkställande av avrättning utan föregående dom, avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol, vars rättsskipning erbjuder de garantier, vilka hållas för oeftergivliga av civiliserade folk.

---

¹⁰⁶ Genèvekonventionen III, Artikel 12

¹⁰⁷ Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 75

¹⁰⁸ Genèvekonventionen III, Artikel 5; Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 45

2. Sårade och sjuka skola omhändertagas och vårdas.

En opartisk humanitär organisation sådan som Röda Korsets internationella kommitté äger erbjuda parterna i konflikten sina tjänster. Stridande parter skola vidare sträva efter att genom särskilda överenskommelser sätta alla eller en del av denna konventions övriga bestämmelser i kraft. Tillämpningen av föregående bestämmelser skall icke inverka på parternas i konflikten rättsställning.¹⁰⁹

Vid interna konflikter förekommer inte krigsfångar som begrepp utan istället brukas termen internering. Vidare resulterar detta i att en internerad individ erhåller en förhållandevis osäker ställning ur ett rättsligt perspektiv jämfört med om denne haft status som krigsfånge.¹¹⁰

De mänskliga rättigheterna reglerar även skyddet för fångar. Individer som har tagits i förvar erhåller skydd genom regler inskrivna i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, del III och 1955 års Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners¹¹¹ samt i olika regionala fördrag om mänskliga rättigheter. Även om Genèvekonventionen III och tilläggsprotokoll I skall räknas som *lex specialis* för krigsfångar eftersom de humanitärrättsliga regelverken är speciellt framtagna för internationella konfliktsituationer så är tillämpningen av grundläggande bestämmelser inom mänskliga rättigheter av särskild praktisk betydelse för fångar i väpnade konflikter som nekas krigsfångestatus.¹¹²

2.2.1 Särskilt om kombattantstatus

Det internationella humanitärrättsliga regelkomplexet bygger på att en åtskillnad görs mellan kombattanter och icke-kombattanter. Det vill säga de individer som strider och de som inte

---

¹⁰⁹ Gemensamma Artikel 3, Genèvekonventionerna

¹¹⁰ Beckman 2006: 174

¹¹¹ Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (1955), URL = <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=3ae6b36e8>, åtkomst 2013-04-29

¹¹² Ficher 2008: 372

strider i en parts väpnade styrkor.¹¹³ En kombattant är en individ som enligt den humanitära rätten är den legitima utövaren av våld i en konflikt.¹¹⁴

Medlemmar av en parts i konflikten väpnade styrkor (andra än sjukvårdspersonal och militärpräster i enlighet med artikel 33 i tredje konventionen) är kombattanter, d.v.s. de är berättigade att direkt delta i fientligheterna.¹¹⁵

Ovanstående artikel avspeglar en grundläggande dogm inom folkrätten. En konflikts parter, vilka är rättssubjekt och således föremål för internationell rätt, skall utöva sin vapenmakt mot varandra genom det organ vilket klassas som partens väpnade styrkor.¹¹⁶ Genom de väpnade styrkornas kapacitet och handlingar skall medlemmarna som en regel erhålla kombattantstatus.¹¹⁷ Reglementet till 1907 års Haagkonvention reglerar de kriterier som skall uppfyllas utav kombattanter för att dess innehåll ska kunna tillämpas.

Krigets lagar, rättigheter och skyldigheter hava tillämpning icke blott å hären, men även å milistrupper och avdelningar av frivilliga under förutsättning att dessa trupper och avdelningar uppfylla följande villkor:

1. att de stå under befäl av en person, som är ansvarig för sina underordnade;
2. att de bära ett utmärkande tecken, som är fastsittande och igenkännligt på avstånd;
3. att de bära sina vapen öppet samt
4. att de vid sina operationer iakttaga krigets lagar och bruk.

I de länder, där milistrupper och avdelningar av frivilliga utgöra armén eller del därav, inbegripas de under benämningen armé.¹¹⁸

Genèvekonventionernas tilläggsprotokoll I bekräftar att en kombattant ska stå under ansvarigt befäl, bära uniform och bära sina vapen öppet.¹¹⁹ En parts väpnade styrkor kan bestå av både kombattanter och icke-kombattanter.¹²⁰ En icke-kombattant är de individer som för tillfället är icke stridande. En soldat som skadats och försatts ur bruk för fortsatt aktiv

---

¹¹³ Nilsson 2010: 358-59

¹¹⁴ Beckman 2006: 174-75

¹¹⁵ Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 43 § 2.

¹¹⁶ Notera skillnad gällande rättssubjekt i intern konflikt jämfört med internationell väpnad konflikt.

¹¹⁷ Ipsen 2008: 80

¹¹⁸ Reglemente angående lagar och bruk i lantkrig, Artikel 1, Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. lagar och bruk i lantkrig (HK IV)

¹¹⁹ Se, Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 43 § 2, 44 § 3 & 44 § 7

¹²⁰ Reglemente angående lagar och bruk i lantkrig, Artikel 3, Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. lagar och bruk i lantkrig (HK IV)

deltagande i stridigheterna i en parts väpnade styrkor (*hors de combat*) skall klassas som en icke-kombattant.¹²¹ Även militär sjukvårdspersonal och prästerlig personal skall klassas som icke-kombattanter.¹²² Där är ett återkommande sporadiskt bruk utav termen icke-kombattant i statlig praxis när det gäller att ange en kategori som omfattar alla personer som inte direkt deltar i fientligheterna. En sådan förståelse är dock oförenlig med utvecklingen av- och innehållet i rådande traktaträtt. Där är inget i traktaträtten som tillåter stater att definiera civila som en underkategori av icke-kombattanter då civilas skydd är en del utav det grundläggande syftet och ändamålet med humanitärätten.¹²³ Civila definieras i enlighet med följande:

1. Såsom civil betraktas person som icke tillhör en av de personkategorier som avses i artikel 4A 1), 2), 3) och 6) i tredje konventionen samt artikel 43 i detta protokoll. Om tvekan råder huruvida en person är civil, skall personen i fråga betraktas som civil.
2. Civilbefolkningen omfattar alla civila personer.
3. Närvaro inom civilbefolkningen av personer som icke kan definieras såsom civila berövar icke befolkningen dess egenskap av civilbefolkningen.¹²⁴

Att klassificera civila på lika villkor som icke-kombattanter – som är medlemmar i en parts väpnade styrkor - skulle vara kontraproduktivt gällande den grundläggande principen om åtskillnad mellan civila och kombattanter.¹²⁵

Individer som deltar i en konflikt och slåss mot en onormalt hög betalning brukar betraktas som legosoldater.¹²⁶ En legosoldat är en person vars motivation för att ta en direkt del i fientligheterna styrs av en önskan om privat vinning. Legosoldaten är även person som varken har en nationell anknytning till parterna i konflikten eller är medlem i parternas väpnade styrkor och de är ej berättigade till kombattantstatus.¹²⁷

---

¹²¹ Byers 2005: 127

¹²² Se, Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 43 § 2; Nilsson 2010: 358-59

¹²³ Ipsen 2008: 98-99

¹²⁴ Se, Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 50

¹²⁵ Ipsen 2008: 98-99

¹²⁶ Beckman 2006: 174

¹²⁷ Se, Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 47; Föreskrifterna i, International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries, 4 December 1989 bör också vara gällande även om antalet stater som ratificerat konventionen är väldigt lågt.

2.2.2 Särskilt om skyddet mot tortyr

Tortyr utgör ett allvarligt brott i enlighet med internationell rätt och skyddet mot tortyr regleras i traktat inom både mänskliga rättigheter och humanitärätten. Förbudet mot tortyr har även status som *jus cogens* och innebär att förbudet är universellt tillämpligt och det föreligger en skyldighet hos världens stater skydda mot, undersöka anklagelser och beivra brottet tortyr, förbudet är alltså också en *erga omnes* regel.¹²⁸ Konventionen mot tortyr och annan, grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning förbjuder tortyr och definierar begreppet enligt följande:

I denna konvention avses med begreppet tortyr varje handling genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet tillfogas någon antingen för sådana syften som att erhålla information eller en bekännelse av honom eller en tredje person, att straffa honom för en gärning som han eller en tredje person har begått eller misstänks ha begått eller att hota eller tvinga honom eller en tredje person eller också av något skäl som har sin grund i någon form av diskriminering, under förutsättning att smärtan eller lidandet åsamkas av eller på anstiftan eller med samtycke eller medgivande av offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar så som företrädare för det allmänna. Tortyr innefattar inte smärta eller lidande som uppkommer enbart genom eller är förknippade med lagenliga sanktioner.¹²⁹

Definitionen av begreppet tortyr och dess förbud varierar dock något mellan olika konventioner. Konventionen gör en distinktion mellan begreppet tortyr som det definieras ovan och ”[...]andra handlingar som innebär grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning[...]”.¹³⁰ Förbudet mot tortyr regleras även i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna från 1966 och lyder:

Ingen må utsättas för tortyr eller för grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Särskilt må ingen utan sitt fria samtycke utsättas för medicinska eller vetenskapliga experiment.¹³¹

---

¹²⁸ Kronkvist 2011: 118; Stenberg 2010: 139

¹²⁹ 1984 års Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, Artikel 1(1).

¹³⁰ 1984 års Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, Artikel 16(1).

¹³¹ 1966 års Konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, Artikel 7

Det humanitärrättsliga regelkomplexet behandlar också förbudet mot tortyr varav Genèvekonventionen III specifikt riktar sig till den humana behandlingen utav krigsfångar. Den för de fyra Genèvekonventionerna, Gemensamma artikel 3 - vars tillämplighet sträcker sig utanför en internationell väpnad konflikt – adresserar både begreppet tortyr och mindre former av allvarlig behandling identifierad som ”[...]kränkning av den personliga värdigheten, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling[...]”.¹³²

Trots att det kan anses föreligga en åtskillnad gällande definitionen av tortyr så anser Gunnel Stenberg¹³³ det generellt innefatta handlingar som åsamkar svår smärta eller lidande; uppsåtligt tillfogas en individ; utförs med syfte att erhålla information eller bringa fram ett erkännande; bestraffa en individ för en handling som denne begått eller misstänkts begått, eller för att skrämma eller tvinga individen, eller som ett led i diskriminering; utförs efter anstiftan av en myndighetsperson eller en person som agerar för det allmänna, eller med dennes medgivande eller medverkan.¹³⁴

Förutom de förpliktelser som aktualiseras utav förbudets erga-omnes karaktär så föreligger det även en skyldighet hos fördragsslutande stater att lagföra och beivra brottet tortyr i enlighet med vissa av de anslutna konventionerna. En sådan skyldighet framgår i konventionen mot tortyr:

Varje konventionsstat skall vidta effektiva legislativa, administrativa, rättsliga eller andra åtgärder för att förhindra tortyrhandlingar inom varje territorium under dess jurisdiktion.¹³⁵

Konventionen uppmanar vidare fördragsslutande stater att förhindra för uppkomsten av de handlingar som inte faller in under definitionen av tortyr, dock är där inget rättsligt bindande krav på att konventionsstaterna antar straffrättsliga påföljder gällande förbudet mot de handlingar vilka inte definieras som tortyr.¹³⁶

---

¹³² Gemensamma Artikel 3(1)(c), Genèvekonventionerna

¹³³ Gunnel Stenberg har avlad jur.kand.-examen, och en jur.dr.-examen i folkrätt från Uppsala universitet och har tjänstgjort som lärare vid högskolan i Örebro. Från 1999 är hon anställd på Advokatfirman Peter Lindblom AB.

¹³⁴ Stenberg 2010: 142-43

¹³⁵ 1984 års Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, Artikel 2(1)

¹³⁶ Se, 1984 års Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, Artikel 16

2.2.3 Särskilt om principen om Habeus Corpus

Principen om *Habeus Corpus* innebär att varje individ som fått sin frihet berövad erhåller rätten att inom en kort tid efter frihetsberövandet få höra de anklagelser och skäl som föreligger mot individen. Individen skall även ha möjlighet att få bemöta dessa skäl och erhålla en domstols utslag.¹³⁷ Principen är ett viktigt rättsligt instrument för att skydda individer mot godtyckliga statliga frihetsberövanden. Förbudet mot godtyckligt frihetsberövande är numera att betrakta som sedvanerättsligt.¹³⁸ Principen om habeus corpus har sitt ursprung i det medeltida England och etablerandet utav *Magna Carta* år 1215 i vilken det värnades om ett antal grundläggande principer, exempelvis principen om likställdhet inför lagen och principen om habeus corpus, dock omfattade endast de dåvarande adelsmännen av rättigheterna. Flertalet av principerna i *Magna Carta* – om än i modifierad och utvecklad form - faller idag in i den internationella rättens breda tillämpningsområde.¹³⁹ Principen har kodifierats och befästs i antal nuvarande traktat inom både de mänskliga rättigheternas- och humanitärrettens rättsområde. I konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna framgår det som följer:

Var och en har rätt till frihet och personlig säkerhet. Ingen får utsättas för godtyckligt gripande eller frihetsberövande. Ingen får berövas sin frihet annat än av sådana skäl och på sådant sätt som föreskrivs i lag.¹⁴⁰

Det humanitärrettsliga regelverket behandlar principen om habeus corpus i konfliktsituationer och ämnar ge individer vilka faller i fiendens makt ett utökat skydd. Om det finns någon tvekan om huruvida en individ är en laglig kombattant som tillfångatagits – och därmed blivit en krigsfånge – så skall den kvarhållande staten inrätta en tribunal för att avgöra frågan. Tills dess att ett domslut kommit skall individen behandlas i enlighet med det skydd som krigsfångestatus genererar.¹⁴¹ Genèvekonventionen IV angående skyddet för civilpersoner i krigstid reglerar även rätten till en rättvis rättegång gällande personer vilka

---

¹³⁷ Lundberg 2010: 17

¹³⁸ Palmer 2007: 7

¹³⁹ Smith 2007: 6-7

¹⁴⁰ Internationell konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna, Artikel 9(1)

¹⁴¹ Genèvekonvention III, Artikel 5; Tilläggsprotokoll I, Artikel 45(1)(2)

misstänks vara delaktiga i verksamhet som riktar sig mot statens säkerhet och således inte faller under det skydd som civilpersoner erhåller genom konventionen.

[...]I varje sådant fall skola icke desto mindre i föregående stycken omförmälda personer behandlas humant samt i händelse av åtal ej berövas sin i denna konvention föreskrivna rätt att bliva opartiskt och i laga ordning rannsakade och dömda.[...]¹⁴²

I de fall som inte omfattas av internationella regler, så skall civila och kombattanter kvarstå under beskydd och ledning av principerna i internationell rätt som härrör från etablerad sedvänja, mänsklighetens bud och det allmänna rättsmedvetandets krav.¹⁴³ Enligt Martensklausulen skall stater beakta humanitetens krav i de situationer som saknar direkta tillämpliga folkrättsliga regler. Klausulen baserades på en deklARATION gjord av professor von Martens, den ryska delegaten vid fredskonferensen i Haag 1899. Martens presenterade deklARATIONEN efter att delegaterna vid fredskonferensen inte kunde enas i frågan gällande statusen för civila som tog till vapen mot en ockupationsmakt.¹⁴⁴ Klausulen har utgjort en del av det lagverk som varit tillämpligt i väpnade konfliktsituationer sedan dess första framträde i ingressen till 1899 års Haagkonvention II:

Until a more complete code of the laws of war is issued, the High Contracting Parties think it right to declare that in cases not included in the Regulations adopted by them, populations and belligerents remain under the protection and empire of the principles of international law, as they result from the usages established between civilized nations, from the laws of humanity and the requirements of the public conscience.¹⁴⁵

Även om där ej föreligger någon vedertagen definition av Martens klausul så är den idag gällande för hela den humanitära rätten och den har kodifierats i de flesta moderna traktat inom humanitär rätt.¹⁴⁶

---

¹⁴² Se, Genèvekonventionen IV, Artikel 5

¹⁴³ Greenwood 2008: 33-34

¹⁴⁴ Ticehurst (1997)

¹⁴⁵ Se, Preamble to: Convention (II) with Respect to the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hauge, 29 July 1899

¹⁴⁶ Greenwood 2008: 34; Se, GK 1, artikel 63(4); GK II artikel, 62(4); GK III, artikel 142(4); GK IV 158(4)

3. Juridisk analys

Den juridiska analysen utgörs av tre steg: juridiskt problem; juridisk diskussion; och juridisk reflektion.¹⁴⁷ Analysen är vidare tvådelad där kapitel 3.1 behandlar *indefinite detentions* och kapitel 3.2, *enhanced interrogation techniques*.

3.1 Indefinite detentions

3.1.1 Juridiskt problem

Efterdyningarna av 9/11 har inneburit att amerikanska myndigheter tillfångatagit personer som misstänkts tillhöra terroristnätverket al-Qaeda eller för att ha tillhört de stridande Talibanstyrkorna i Afghanistan. För tillfället råder det stor osäkerhet kring vilken rättslig status dessa fångar skall tillskrivas.

USA har i kriget mot terrorismen praktiserat något som benämns för *indefinite detention*. Praktiken innebär – i kontexten av ”kriget mot terrorismen” - att tillfångatagna individer vilka misstänkts ha ägnat sig åt terrorism eller haft samröre med terroristorganisationer sitter internerade på obestämd tid i väntan på rättslig prövning i militära tribunaler med få möjligheter att åberopa Habeus Corpus.¹⁴⁸ För att fastställa praktikens förenlighet med internationell rätt måste jag först fastställa vilken status fångarna har och därmed vilket skydd de är berättigade till för att sedan granska de tre aspekter som utgör förståelsen av *indefinite detentions*:

---

¹⁴⁷ För en mer detaljerad beskrivning, se kapitel 1.4

¹⁴⁸ Se, Militär order utfärdad av President George Bush, *Detention, Treatment and Trial of Certain Non-Citizens in the War against Terrorism*, 66 F.R 57833 (2001); Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001, HR. 3162 “USA PATRIOT ACT”, Sektion 412; Council of Europe 2007: 14; Zayas 2005: 24

1. Internering på obestämd tid i väntan på prövning;¹⁴⁹
2. Rättslig prövning i militära tribunaler;¹⁵⁰
3. Möjligheten att åberopa Habeus Corpus.¹⁵¹

Där föreligger en diskrepans mellan hur de skall behandlas och sättet de blir behandlade på av de amerikanska myndigheterna. Fångarnas situation är oroväckande inte bara på grund av den rättsliga förvirring som råder gällande deras status, utan även på grund av de villkor som föreligger under frihetsberövandet.¹⁵² Den rättsliga osäkerhet som karaktäriserar individernas situation ger upphov till en diskussion kring hurvida det amerikanska praktiserandet av *Indefinite Detentions* – som det förstås i denna uppsats - är förenligt med internationell rätt.

3.1.2 Juridisk diskussion

Den juridiska diskussionens upplägg kommer struktureras på så vis att den folkrättsliga regleringen varvas med amerikansk legal argumentation. Således presenteras rådande tillämplig rättsregel för att sedan kontrasteras med amerikansk argumentation.

3.1.2.1 Fångarnas status

I de situationer då tveksamhet råder - gällande vilken status som skall tillskrivas en individ som tillfångatagits och vidare befinner sig i fiendens makt - skall Genèvekonventionen III, artikel 5 vara gällande:

---

¹⁴⁹ Tidsaspekten, rätten att bli prövad inom rimlig tid efter frihetsberövandet.

¹⁵⁰ Rätten till en rättvis rättegång, specifikt de militära tribunalernas oberoende och opartiskhet samt likabehandling av individerna som tillfångatagits.

¹⁵¹ Möjligheten för fångarna att åberopa Habeus Corpus.

¹⁵² Council of Europe 2007: 10

Denna konvention skall vara tillämplig på de personer, som avses i artikel 4, från tiden för deras tillfångatagande till deras slutgiltiga frigivande och hemsändande. Därest tveksamhet råder, huruvida person, som utfört krigshandling och fallit i fiendens våld, är att hänföra till en av de i artikel 4 uppräknade kategorierna, skall sådan person åtnjuta skydd enligt denna konvention i avvaktan på att hans ställning fastställts av behörig domstol.¹⁵³

Dock anser inte amerikanska myndigheter att där föreligger någon tvekan gällande individernas rättsliga status eftersom personerna som tillfångatagits ej uppfyller kriterierna för en krigsfånge i Genèvekonventionen III, artikel 4(2).¹⁵⁴

- a) Att de stå under befäl av person, som är ansvarig för sina underordnade;
- b) Att de bära ett utmärkande tecken, som är fastsittande och igenkännligt på avstånd;
- c) Att de bära sina vapen öppet;
- d) Att de vid sina operationer iakttaga krigets lagar och bruk¹⁵⁵

Vidare var detta en uppfattning som den dåvarande presidenten George W. Bush befäste:

[...]I determine that the Taliban detainees are unlawful combatants and, therefore, do not qualify as prisoners of war under Article 4 of Geneva. I note that, because Geneva does not apply to our conflict with al-Qaeda, al Qaeda detainees also do not qualify as prisoners of war.¹⁵⁶

Således ansåg de amerikanska myndigheterna att individerna ej var berättigade det skydd som Genèvekonventionen III gav krigsfångar. Termen som brukades av presidenten, nämligen ”illegal kombattant” skulle senare komma att instiftas i amerikansk nationell lagstiftning och utökade på ett nationellt plan den kategorisering av individer som redan existerade inom den humanitära rätten. Den amerikanska definitionen av ”illegal kombattant” lyder:

The term ‘unlawful enemy combatant’ means:

“(i) a person who has engaged in hostilities or who has purposefully and materially supported hostilities against the United States or its co-belligerents who is not a lawful enemy combatant (including a person who is part of the Taliban, al Qaeda, or associated forces).¹⁵⁷

---

¹⁵³ Genèvekonventionen III, artikel 5

¹⁵⁴ Se diskussion om kriterierna enligt GK III, artikel 4 i Report for Congress, RL31367 (2005): 24-35

¹⁵⁵ Genèvekonventionen III, artikel 4(2)

¹⁵⁶ Se, Memorandum by George W. Bush on Humane Treatment of Taliban and al-Qaeda Detainees, February 7, 2002, Tillgängligt genom URL = http://www.pegc.us/archive/White_House/bush_memo_20020207_ed.pdf, Åtkomst 2013-05-02

De amerikanska myndigheterna hävdar att behandlingen av alla personer som faller i fiendens händer under en väpnad konflikt beror på den status som individen erhåller i enlighet med de fyra Genèvekonventionerna.¹⁵⁸ Dock befasts ej termen ”illegal kombattant” i internationell rätt då den inte motsvarar någon internationellrättslig status.¹⁵⁹ Vidare har den internationella brottmålsdomstolen för forna Jugoslavien vidkänt att där ej föreligger något rättsligt vakuum mellan Genèvekonventionen III och IV:

It is important, however, to note that this finding is predicated on the view that there is no gap between the Third and the Fourth Geneva Conventions. If an individual is not entitled to the protections of the Third Convention as a prisoner of war (or of the First or Second Conventions) he or she necessarily falls within the ambit of Convention IV, provided that its article 4 requirements are satisfied.¹⁶⁰

En individ som tillfångatagits och inte klassificeras som en krigsfånge under Genèvekonventionen III är alltså icke desto mindre berättigad skyddet som ”skyddad person” under Genèvekonvention IV.¹⁶¹ Skyddet i Genèvekonventionen IV innebär att individen erhåller rättigheterna som civil under konventionen men kan dock bli föremål för särskilda restriktioner om de faller in under konventionens artikel 5:

Då stridande part har goda skäl att anse, att en viss enligt denna konventionen skyddad person på dess territorium är föremål för berättigad misstanke att ägna sig åt verksamhet riktad mot statens säkerhet, eller om det är styrkt, att denne ägnar sig åt sådan verksamhet, skall sådan person icke kunna göra anspråk på sådana av denna konvention följande rättigheter och förmåner, som, om de medgives honom, skulle kunna vara till skada för statens säkerhet.¹⁶²

De amerikanska myndigheterna hävdar att individerna som sitter internerade på obestämd tid utgör ett hot mot den amerikanska nationella säkerheten och kan således blir föremål för rättighetsrestriktioner.¹⁶³ Även om individerna kan bli föremål för dessa restriktioner så finns där ändå begränsningar vad gäller restriktionernas utsträckning.¹⁶⁴ Den för de fyra Genèvekonventionerna, Gemensamma artikel 3 blir relevant i förhållande till restriktionernas

---

¹⁵⁷ Military Commission Act of 2006, 948a(1)

¹⁵⁸ Report for Congress, RL31367 (2005): 16

¹⁵⁹ Council of Europe 2006:12

¹⁶⁰ Prosecutor v. Zejnil Delalic, Case No. IT-96-21-T (1998), paragraph 271

¹⁶¹ Se, Genèvekonventionen IV, artikel 4.

¹⁶² Se, Genèvekonventionen IV, artikel 5(1)

¹⁶³ Yoo 2006: 204-206

¹⁶⁴ Se begränsningar gällande restriktioner i GK IV, artikel 5

begränsningar. Artikeln fastställer de minimumstandards gällande behandlingen av alla personer som faller i fiendens händer, oavsett hur de klassificeras, juridiskt eller politiskt, eller i vilken makts förvar de är.¹⁶⁵ Även om den humanitära rätten utgör *lex specialis* i situationer karakteriserade av väpnad konflikt så upphör inte skyddet som regleras utav de mänskliga rättigheterna. Den internationella domstolen har fastställt att traktat inom mänskliga rättigheter skall vara gällande i väpnad konflikt:

More generally, the Court considers that the protection offered by human rights conventions does not cease in case of armed conflict [...].¹⁶⁶

Internationella domstolen har också noterat och vidare specificerat att det skydd som regleras i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna går att applicera i väpnade konflikter:

The protection of the International Covenant on Civil and Political Rights does not cease in times of war, except by the operation of Article 4 of the Covenant, whereby certain provisions may be derogated from in a time of national emergency [...].¹⁶⁷

Alltså föreligger det förpliktelser gentemot USA i enlighet med humanitärätten och de mänskliga rättigheterna. Konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna blir särskilt aktuell i förhållande till individerna som utsätts för ”*indefinite detentions*”.¹⁶⁸ USA är stadgepart till konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna.¹⁶⁹ Konventionen tillåter dock stadgeparter att derogera från delar av dess innehåll i tider då statens existens är hotad.

Vid ett allmänt nödläge som hotar nationens fortbestånd och som officiellt har tillkännagivits, får konventionsstaterna vidta åtgärder som inskränker deras åtaganden enligt denna konvention i den utsträckning det är strikt nödvändigt med hänsyn till situationens krav, om dessa åtgärder inte

---

¹⁶⁵ Se, Genèvekonventionernas, Gemensamma artikel 3

¹⁶⁶ *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion (2004), ICJ Reports, paragraph 106

¹⁶⁷ *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, Advisory Opinion (1996), ICJ Reports, paragraph 25

¹⁶⁸ Se exempelvis artikel 9 & 10, Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna,

¹⁶⁹ Se ratifikationsstatus gällande ICCPR, tillgängligt genom URL =

http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-06

strider mot landets övriga åtaganden enligt den internationella rätten och inte innebär diskriminering enbart på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion eller social härkomst.¹⁷⁰

USA:s dåvarande president George W. Bush, proklamerade att USA befann sig i en ”*National Emergency by Reason of Certain Terrorist Attacks*” tre dagar efter 9/11.¹⁷¹ Dock har ingen reservation eller formell derogation gjorts i förhållande till det innehåll i konventionen som blir relevant för fångarna som utsätts för ”*indefinite detentions*”.¹⁷² Således kommer diskussionen som följer utgå från att individerna är berättigade skyddet enligt konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna och Genèvekonventionen IV.

3.1.2.2 Prövning inom rimlig tid

Kombattanter kan sitta fängslade på obestämd tid så länge som de aktiva fiendligheterna fortgår. Dock förutsätter detta att de tilldelas status som krigsfånge.¹⁷³ USA:s myndigheter anser inte att individerna som sitter tillfångatagna skall erhålla krigsfångestatus och blir alltså föremål för innehållet i Genèvekonventionen IV som ”skyddade personer”. Skyddade personer i konventionens mening må endast bli berövade sin frihet vid två exceptionella fall.¹⁷⁴ För det första kan de interneras med syfte att åtalas och dömas i förhållande till nationell lag. För det andra kan de internas på grund av ett tvingande säkerhetsskäl.¹⁷⁵

Artikel 9(3) i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna stipulerar rätten att bli prövad inom en skälig tid:

---

¹⁷⁰ Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 4(1) ”*Inga inskränkningar i artiklarna 6,7,8(mom. 1 och 2), 11,15,16 och 18 må göras*”

¹⁷¹ Proclamation 7463 of September 14, 2001, *Declaration of National Emergency by Reason of Certain Terrorist Attacks*

¹⁷² Se gjorda reservationer under ICCPR, tillgänglig genom URL = http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-06

¹⁷³ Se, Genèvekonventionen III, artikel 21 & 118

¹⁷⁴ Genèvekonventionen IV, artikel 79

¹⁷⁵ Genèvekonventionen IV, artikel 42 & 78

Den som är arresterad eller ejest berövad sin frihet på grund av anklagelse för brottslig gärning skall ofördröjligen ställa, inför domare eller annan ämbetsman, som enligt lag beklätts med domsmakt, och skall vara berättigad till rättegång inom skälig tid eller frigivning.¹⁷⁶

Då artikeln ej specificerar vad skälig tid innebär blir det svårt att direkt avgöra vad som kan räknas utgöra ett brott mot artikeln innehåll. Kommittén för de mänskliga rättigheterna vidhöll i ett individuellt klagomål mot Venezuela en tidsgräns på två år i väntan på rättegång. Individen i fråga hade suttit fängslad utöver denna gräns och det utgjorde således ett brott mot artikel 9(3).¹⁷⁷ Dock måste varje fall bedömas till den specifika kontext som råder men ändå utgå från att ju längre interneringen är ju större är möjligheten för den att betraktas som godtycklig.

Pre-trial detention should be an exception and as short as possible.¹⁷⁸

3.1.2.3 Militära tribunaler

I november år 2001 utfärdade president George W. Bush en militär order om att skapa militära tribunaler för att pröva individer som ej var av amerikansk nationalitet och vidare var involverade med al-Qaeda eller andra terroristorganisationer vilka utgjorde ett hot mot den nationella säkerheten.¹⁷⁹ Denna order var möjlig då presidenten agerade i enlighet med de befogenheter som den amerikanska kongressen givit honom som ett resultat utav 9/11 attackerna.

That the President is authorized to use all necessary and appropriate force against those nations, organizations, or persons he determines planned, authorized, committed, or aided the terrorist attacks that occurred on September 11, 2001, or harbored such organizations or persons, in order

---

¹⁷⁶ Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 9(3)

¹⁷⁷ Human Rights Committee, Communication No. 1940/2010, paragraf 3.5

¹⁷⁸ General Comment No. 08: Right to liberty and security of persons (Art 9): 1982-06-30

¹⁷⁹ Militär order utfärdad av President George Bush, *Detention, Treatment and Trial of Certain Non-Citizens in the War against Terrorism*, 66 F.R 57833 (2001)

to prevent any future acts of international terrorism against the United States by such nations, organizations or persons.¹⁸⁰

Skapandet av dessa tribunaler var tänkt att balansera två rivaliserande mål, nämligen att tillhandahålla en rättvis rättegång för fiender som begår krigsbrott och värna om statens militära underrättelseintressen.¹⁸¹ Ordern som auktoriserade skapandet av de militära tribunalerna gällde alltså endast för individer som ej hade amerikanskt medborgarskap och tribunalernas jurisdiktion var begränsad endast till krigsbrott, som de formulerades i amerikansk lagstiftning.¹⁸² Den 21 mars 2002 antog och undertecknade den dåvarande försvarsministern, Donald Rumsfeld, en order vilken reglerade detaljerna för rättegångsproceduren gällande tribunalerna.¹⁸³

3.1.2.3.1 Rätten till att bli prövad av en oberoende och opartisk tribunal

Att bli opartiskt rannsakad inför en oberoende domstol är ett utav de krav om att tillhandahålla fångarna en rättvis rättegång och återfinnes i flertalet utav de lagtexter som är bindande för USA.¹⁸⁴ Som tidigare nämnts kan artikel 5 i Genèvekonventionen IV kan utgöra grunden för de rättighetsrestriktioner som drabbar individerna som tillfångatagits under kriget mot terrorismen och ej är privilegierade konventionens fulla innehåll. Dock återfinnes en begränsning gällande sådana restriktioner i artikel 5(3) i Genèvekonventionen IV:

I varje sådant fall skola icke desto mindre i föregående stycken omförmälda personer behandlas humant samt i händelse av åtal ej berövas sin i denna konvention föreskrivna rätt att bli opartiskt och i laga ordning rannsakade och dömda [...].¹⁸⁵

---

¹⁸⁰ Authorization for Use of Military Force (AUMF), P.L. 107-40, 115 Stat. 224 (2001), 2(a)

¹⁸¹ Yoo 2006: 204

¹⁸² Yoo 2006: 228

¹⁸³ Military Commission order No.1, Procedures for Trials by Military Commissions of Certain Non-United States Citizens in the War Against Terrorism (2002)

¹⁸⁴ Se, Genèvekonventionen III, artikel 5; Genèvekonventionen IV, artikel 5(3); Konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 9 & 14

¹⁸⁵ Se, Genèvekonventionen IV, artikel 5(3)

Vidare stipuleras det i artikel 14(1) i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna:

[...] Envar skall, när det gäller att pröva anklagelser mot honom för brott eller hans rättigheter och skyldigheter i tvistemål, vara berättigad till opartisk och offentlig rättegång inför en behörig, oavhängig och opartisk domstol[...].¹⁸⁶

De rättegångsproceduren som aktualiserades i ordern av försvarsministern utmanade rätten till rättegång i en opartisk domstol.

- The Presiding Officer shall be a Military Officer who is a judge advocate of any United States armed force.
- The Chief Prosecutor shall be a judge advocate of any United States armed force, shall supervise the overall prosecution efforts under the President's Military Order, and shall ensure proper management of personnel and resources.
- The Chief Defense Counsel shall be a judge advocate of any United States armed force, shall supervise the overall defense efforts under the President's Military Order, shall ensure proper management of personnel and resources, shall preclude conflicts of interest, and shall facilitate proper representation of all Accused.¹⁸⁷

Då domaren, åklagaren och försvaret skall bestå av personer från USA:s väpnade styrkor blir det således svårt att garantera rättegångarnas opartiskhet. Där föreligger även ett krav gällande fången och dennes försvarsrepresentant i enlighet med artikel 14(3)b i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna:

Att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och att rådgöra med ett rättegångsbiträde efter eget val.¹⁸⁸

Fångarna har möjligheten att bruka en civil advokat, dock skall denna finansieras på egen bekostnad och vara en amerikansk medborgare. Vidare har en civil advokat inte åtkomst till de dokument som är sekretessbelagda men ändå kan användas i rättegången, endast militära advokater har tillträde till dessa dokument.¹⁸⁹ Således kan fången ändå bli representerad av en militär advokat mot sin vilja, i de frågor som den civila advokaten ej har åtkomst till.

---

¹⁸⁶ Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 14(1)

¹⁸⁷ Sektion 4A(4); 4B(1); 4C(1) i Military Commission order No.1 (2002)

¹⁸⁸ Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 14(3)b

¹⁸⁹ Sektion 4(C)3b i Military Commission order No. 1 (2002)

Försvarsministern erhåller även rätten att avgöra vilken mängd av information som skall finnas tillgänglig för försvaret.¹⁹⁰

3.1.2.3.2 Likabehandling

Värt att notera är det faktum att endast individer som tillfångatagits och är icke-amerikanska medborgare täcks utav tribunalernas jurisdiktion. Individer som tillfångatagits på samma grunder men är amerikanska medborgare blir föremål för en prövning i nationell civilrätt.¹⁹¹ Artikel 14 i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna framhäver att ”*Alla skall vara lika inför domstolarna[...]*”.¹⁹² När USA ratificerade konventionen gjordes en deklARATION där den amerikanska tolkningen av diskriminerings begreppet lyftes fram:

That the Constitution and laws of the United States guarantee all persons equal protection of the law and provide extensive protections against discrimination. The United States understands distinctions based upon race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or any other status - as those terms are used in article 2, paragraph 1 and article 26 - to be permitted when such distinctions are, at minimum, rationally related to a legitimate governmental objective. The United States further understands the prohibition in paragraph 1 of article 4 upon discrimination, in time of public emergency, based 'solely' on the status of race, colour, sex, language, religion or social origin, not to bar distinctions that may have a disproportionate effect upon persons of a particular status.¹⁹³

Trots - som det framgår av den gjorda tolkningen - att där inte skall föreligga någon distinktion mellan individer som har olika status så realiseras inte denna förståelse då det i praktiken görs en åtskillnad mellan fångar som har amerikanskt medborgarskap och de som ej

---

¹⁹⁰ Sektion 4 “*Authority of the Secretary of Defense Regarding Trials of Individuals Subject to this Order*” i *Detention, Treatment and Trial of Certain Non-Citizens in the War against Terrorism*, 66 F.R 57833 (2001)

¹⁹¹ Sektion 2(a) i *Detention, Treatment and Trial of Certain Non-Citizens in the War against Terrorism*, 66 F.R 57833 (2001)

¹⁹² Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 14(1)

¹⁹³ Se gjorda deklARATIONER av USA under ICCPR, tillgänglig genom URL =

http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-07

har det. Tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna, artikel 75(1) stadgar grundläggande garantier för personer som fallit i händerna på en part i konflikten. De grundläggande garantierna innefattar exempelvis rätten till human behandling och ett ordentligt rättsligt förfarande utan att någon distinktion görs på grund av ”*ras, hudfärg, kön, språk, religion eller tro, politisk eller annan åsikt, nationell eller social härkomst, förmögenhet, börd eller annan status, eller på grund av annat liknade kriterium.*”¹⁹⁴ De grundläggande garantier som listas i artikeln har även status som sedvanerätt.¹⁹⁵ Vidare innebär det att de åligger förpliktelser gentemot USA att uppfylla dessa garantier utan diskriminering på grund av nationalitet, trots det faktum att de ej är stadgepart till tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna.¹⁹⁶

3.1.2.4 Möjligheten att åberopa Habeus Corpus

Artikel 9(4) i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna bekräftar individens rätt åberopa principen om Habeus Corpus:

Den som berövats sin frihet genom arrestering eller eljest skall ha rätt att inför domstol påfordra, att lagligheten av frihetsberövandet prövas utan dröjsmål att hans frigivning beslutas, om åtgärden ej är laglig.¹⁹⁷

I rättsfallet *Hamdi v. Rumsfeld* (2004) konfirmerade den amerikanska högsta domstolen amerikanska medborgares rätt till habeus corpus även om de förklarats vara en ”fiendekombattant”. De bekräftade att den grundläggande principen om habeus corpus inte kunde suspenderas i förhållande till amerikanska medborgare.¹⁹⁸ Den militära order som skapade tribunalera upplöste de tillfångatagna icke-amerikanska individernas rätt till habeus

---

¹⁹⁴ Se grundläggande garantier som listas i Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, Artikel 75

¹⁹⁵ Se Annex: reglerna 87-105 i Jean-Marie Henckaerts (2005), Study on customary international humanitarian law i *International Review of the Red Cross*, Volume. 87, Number. 857

¹⁹⁶ Se ratifikationsstatus av TP I, Genèvekonventionerna, tillgängligt genom URL = http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/vwTreatiesByCountrySelected.xsp?xp_countrySelected=US&xp_countryLabelSelected=UNITED%20STATES%20OF%20AMERICA, åtkomst 2013-05-07

¹⁹⁷ Konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 9(4)

¹⁹⁸ Se, *Hamdi v. Rumsfeld* (03-6696) 542 U.S. 507 (2004)

corpus.¹⁹⁹ Amerikanska myndigheter hävdade att de icke-amerikanska individerna som tillfångatagits och var föremål för internering på obestämd tid i väntan på rättegång i militära tribunaler, ej satt internerade på amerikanskt territorium och därmed ej var berättigade samma skydd som amerikanska medborgare erhöll genom nationell lagstiftning.²⁰⁰ Artikel 2(1) i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna lyder:

Varje konventionsstat förpliktar sig att respektera och att tillförsäkra envar, som befinner sig inom dess område och är underkastad dess jurisdiktion, de i denna konvention inskrivna rättigheter [...].²⁰¹

Detta resonemang dementerades i rättsfallet *Rasul v. Bush* (2004) där den amerikanska högsta domstolen kom till slutsatsen att icke-amerikanska individer som är internerade utanför USA:s territoriella gränser kan åberopa habeus corpus rättigheter.²⁰² Dock skulle möjligheten för individerna att åberopa Habeus Corpus åter begränsas då den amerikanska regeringen vid instiftandet av *Military Commission Act* (2006) inkräktade på de konstitutionsenliga habeus corpus rättigheterna.²⁰³ Vidare skulle det konstateras av den amerikanska högsta domstolen i rättsfallet mellan *Boumediene v. Bush* (2008) att *Military Commission Act* (2006) utgjorde ett grundlagsstridigt intrång av habeus corpus rättigheter, och fastställde att federala domstolar har jurisdiktionen pröva fall där icke-amerikanska individer som sitter internerade utanför amerikanskt territorium åberopar habeus corpus.²⁰⁴ Således är de bestämmelser som suspenderade habeus corpus i *Military Commission Act* ej gällande längre.

---

¹⁹⁹ Se, *Detention, Treatment and Trial of Certain Non-Citizens in the War against Terrorism*, 66 F.R 57833 (2001)

²⁰⁰ Report for Congress, RL31367 (2005): 1-3

²⁰¹ Internationella konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 2(1)

²⁰² Se, *Rasul v. Bush* (03-334) 542 U.S. 466 (2004), “*the United States exercises complete jurisdiction and control over the Guantanamo Bay Naval Base*”

²⁰³ *Military Commission Act* of 2006; Se även, *Boumediene v. Bush* (06-1195) 553 U.S. 723 (2008)

²⁰⁴ Se, *Boumediene v. Bush* (06-1195) 553 U.S. 723 (2008)

3.1.3 Juridisk reflektion

Individerna som tillfångatagits och utsätts för *indefinite detentions* sägs befinna sig i ett juridiskt vakuum där deras rättsliga status är oklar. Dock påvisar den juridiska diskussionen ovan att även om de amerikanska myndigheterna nekar individerna krigsfångestatus i enlighet med Genèvekonventionen III och därmed dess skydd så faller de inte utanför den humanitära rättens ramar. Det finns ingen rättslig ”gråzon” mellan Genèvekonventionen III och IV, vilket konstaterats av den internationella brottsmålsdomstolen för forna Jugoslavien.²⁰⁵ Individerna som tillfångatagits skall således ha status som ”skyddad person” i enlighet med Genèvekonventionen IV och därmed vara berättigade det skydd som konventionen ger. Enligt internationella domstolens rådgivande yttranden är även individerna berättigade det skydd som de mänskliga rättigheterna genererar. Instiftandet av begreppet ”illegal kombattant” är ej förenligt med internationell rätt och skapar således alltså inget rättsligt vakuum gällande vilken status individerna skall erhålla.

USA förbehåller sig rätten att internera individerna då de anses vara ett hot mot den nationella säkerheten. Att internera individerna på obestämd tid i väntan på rättslig prövning är dock folkrättsstridigt då endast de individer som erhåller status som krigsfånge i enlighet med Genèvekonventionen III kan sitta fängslade på obestämd tid till dess att de aktiva fientligheterna har upphört. Då inte individerna erhåller denna status föreligger där förpliktelser gentemot USA att i enlighet med artikel 9(3), konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, låta dem prövas inom skälig tid från det att frihetsberövandet ägt rum.

De rättegångsprocedurer som fastslogs efter skapandet av de militära tribunalerna utgör ett hot mot de garantier som Genèvekonventionen IV och konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna stipulerar, nämligen att bli opartiskt granskad av en oberoende tribunal.²⁰⁶ Då sammansättningen av tribunalens medlemmar endast består av militära jurister från de amerikanska väpnade styrkorna föreligger där en överhängande risk för att

---

²⁰⁵ Prosecutor v. Zejnil Delalic, Case No. IT-96-21-T (1998), paragraph 271

²⁰⁶ Se, Genèvekonventionen IV, artikel 5(3) & Konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 14(1)

rättegångsförfarandet kan bli partiskt. Vidare kan även kan tribunalens medlemmar avsättas om försvarsministern anses att det föreligger en ”god sak” för ett sådant agerande.²⁰⁷ Individens möjlighet att bli representerad av en civil försvarsadvokat är begränsad och i rättsfall som innefattar sekretessbelagt bevismaterial blir individen representerad av en militär försvarsadvokat mot sin vilja. Vidare strider detta förfarande mot artikel 14(3)b i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna.

Enligt presidentens dekret så skall endast fångar som inte är amerikanska medborgare prövas i de militära tribunalerna, även om dessa åtalas på samma grunder som tillfångatagna amerikanska medborgare. De sistnämnda blir föremål för prövning i civila nationella domstolar och garanteras särskilda rättigheter i enlighet med den amerikanska konstitutionen. Följaktligen blir resultatet att en utländsk fånge prövad av de militära tribunalerna åtnjuter en lägre miniminivå gällande rättvisa och rättssäkerhet än en amerikansk fånge vilket strider mot artikel 14(1) i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna som stipulerar kravet att alla skall vara lika inför domstolarna. Vidare garanterar den humanitära sedvanerätten ett ordentligt rättsligt förfarande utan att distinktion görs på grund av nationalitet.²⁰⁸ Således utgör den diskriminering som aktualiseras för utländska fångar ett brott mot internationell rätt. Slutligen är de militära tribunalerna inte inrättade enligt lag utan genom ett verkställande dekret från den dåvarande presidenten vilket även det strider mot innehållet i artikel 14, konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, som stipulerar att tribunaler skall vara upprättade enligt lag.

Möjligheten för att tillfångatagna amerikanska medborgare att åberopa habeus corpus garanteras dem i den amerikanska konstitutionen. Tillfångatagna utländska individer har haft få – om än några alls - möjligheter att åberopa principen om habeus corpus fram tills rättsfallet mellan *Boumediene v. Bush* (2008). Agerandet innan år 2008 har således utgjort ett brott mot artikel 9(4) i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna där

---

²⁰⁷ Se, Sektion 4(A)3 i Military Commission Order No.1

²⁰⁸ Garantierna som listas i Tilläggsprotokoll I, Genèvekonventionerna, artikel 75(1) har status som sedvanerätt och blir således bindande för USA trots att någon ratificering av protokollet ej gjorts.

principen stipuleras. I enlighet med amerikansk rättspraxis skall alltså tillfångatagna utländska individer ha möjligheten att åberopa habeus corpus sedan år 2008.²⁰⁹

Efter att granskat de tre aspekterna som utgör *indefinite detentions* kan det sammanfattningsvis sägas att praktiken ej är förenlig med rådande internationell rätt.

3.2 Enhanced interrogation techniques

3.2.1 Juridiskt problem

Efter 9/11 har USA i kriget mot terrorn tagit fångar som antagits ha värdefull kännedom om förestående hot mot den egna nationen eller allierade stater. För att möta det rådande säkerhetshotet utvecklade amerikanska myndigheter förhörpraktiker vilka tillsammans benämns som *Enhanced Interrogation Techniques*.²¹⁰ De utökade förhörsteknikerna bestod av tre separata kategorier, utökade förhörsmetodologier: ”*conditioning techniques, corrective techniques, and coercive techniques*”.²¹¹ År 2002 signerades det första dokumentet av försvarsminister Donald Rumsfeld gällande de utökade förhörsteknikerna, vidare skulle detta endast komma att bli det första utav många dokument som de amerikanska myndigheterna skickade sinsemellan, där de beskriver och diskuterar teknikerna.²¹² Dessa tekniker kom att befästas av den dåvarande presidenten George W. Bush i en exekutiv order den 20 juli, 2007.²¹³

Det innebar alltså att de amerikanska myndigheterna utökade de sedan tidigare existerande förhörsmetoderna vilket skulle komma att aktualisera en problematik kring huruvida de nya

---

²⁰⁹ Värt att notera är att amerikanska myndigheter ignorerade det utfall som den amerikanska högsta domstolen kom fram till i rättsfallet *Rasul v. Bush* (2004) när de instiftade Military Commission Act (2006)

²¹⁰ Se, Memorandum från William J. Haynes till Donald Rumsfeld (27 november, 2002) Härefter benämnt som Action Memo,

²¹¹ Se, Memorandum från Steven G. Bradbury till John Rizzo (30 maj, 2005) Härefter benämnt som Obligations Memo, Tillgängligt genom: http://dspace.wrlc.org/doc/bitstream/2041/70997/02941_050530display.pdf, åtkomst 2013-05-16

²¹² Se exempelvis, Action Memo; Memorandum från Steven G. Bradbury till John Rizzo (10 maj, 2005): 6 Härefter benämnt som Techniques Memo, Tillgängligt genom:

<http://www.fas.org/irp/agency/doj/olc/techniques.pdf>, åtkomst 2013-05-16; Obligations Memo

²¹³ Executive Order 13440 (2007)

utökade förhörsmetoderna konstituerade tortyr och således utgjorde ett brott mot internationell rätt.²¹⁴ För att fastställa *enhanced interrogation techniques* förenlighet med internationell rätt behöver jag således granska de tre respektive, utökade förhörskategorierna.

3.2.2 Juridisk diskussion

Den juridiska diskussionens upplägg struktureras på så vis att de utökade förhörskategorierna och dess tekniker först granskas. Sedan granskas tillämpliga internationellrättsliga regler varav amerikansk argumentation varvas med den folkrättsliga regleringen.

3.2.2.1 Utökade förhörstekniker

Conditioning techniques inkluderar nudity, dietary manipulation, sleep deprivation och beskrivs vidare ha som syfte att placera fången i ett tillstånd där denna inser att han inte har någon kontroll över sina grundläggande mänskliga behov.²¹⁵ Tekniken *nudity* innebär att nakenhet åläggs för att skapa ett psykologiskt obehag för fången och hade en fördel som innebar att förhørsledaren kunde ge tillbaka fången sina kläder som en belöning för att ha samarbetat. Vidare specificerades det att inga sexuella övergrepp eller hot om sådana var tillåtna i samband med den påtvingade nakenheten.²¹⁶

Tekniken *dietary manipulation* innebar ett utbyte av den regelbundna maten mot en flytande intetsägande och oaptitlig, men näringsmässigt korrekt måltid. Vidare hade detta en

---

²¹⁴ Se problematisering gällande *enhanced interrogation techniques* och tortyr i Ross (2007); Human Rights First (2007); Council of Europe (2006)

²¹⁵ *Background Paper on CIA's combined Use of Interrogation Techniques* (30 december, 2004): 4 Härefter benämnt som Background Paper, Tillgängligt genom:

<http://www.aclu.org/torturefoia/released/082409/olcremand/2004olc97.pdf>, åtkomst 2013-05-16

²¹⁶ Techniques Memo 2005: 9

förstärkande effekt på andra förhörstekniker som exempelvis berövande av sömn. Vid ett applicerande av kostmanipulationen var där dock ett krav på att fången skulle erhålla minst 1000 kalorier per dag och att de skulle vara under övervakning så att fången inte förlorade mer än tio procent av sin startvikt.²¹⁷ *Sleep deprivation* applicerades för att försvaga fångens motståndskraft genom att låta denne vara utan sömn under en länge tidsperiod. Den maximalt tillåtna gränsen för ett berövande av sömn uppgår till 180 timmar varpå fången måste tillåtas sova utan avbrott i minst åtta timmar. Om fången berövas av sömn i samband med påtvingad nakenhet skall fången ha en blöja, dock ej för en förnedrande effekt utan endast för sanitära skäl. En fånge som får sin sömn berövad blir faskedjad i en stående position med sina händer framför kroppen. Detta hindrar fången från att somna men tillåter honom att gå rundor inom cirka en meters diameter.²¹⁸

Corrective techniques kräver fysisk interaktion mellan fången och förhørsledaren och används huvudsakligen för att korrigera, skrämja eller uppnå andra möjliggörande mål med den häktade. De utökade förhörsteknikerna i denna kategori – *insulting slap*, *abdominal slap*, *facial hold*, och *attentions grasps* – används inte vid samma tillfälle utan appliceras skiftande under en individuell förhörssession. Dessa tekniker appliceras ofta när fången är föremål för *conditioning techniques*.²¹⁹

Tekniken *insulting slap* innefattar en förnedrande örfil som används för inducera chock, överraskning eller förnedring, men inte för att orsaka fysisk smärta som är allvarlig och långvarig i sin natur. Förhørsledaren örfilar individens ansikte med lätt spridda fingrar och läkare samt psykologer skall vara närvarande när denna förhörsteknik appliceras.²²⁰ *Abdominal slap* involverar slag riktade mot fångens bukregion med baksidan av förhørsledarens hand. Förhørsledaren får ej använda knytnäve och slaget måste slås ovanför naveln men under bröstbenet. Även här skall läkare och psykologer finnas tillgängliga. Tekniken ämnar inte åsamka skada eller någon större smärta.²²¹ *Facial hold* används för att hålla ansiktet orörligt under förhör. En öppen handflata placeras på vardera sida av fångens

---

²¹⁷ Techniques Memo 2005: 9

²¹⁸ Techniques Memo 2005: 13-14

²¹⁹ Background Paper 2004: 5

²²⁰ Techniques Memo 2005: 8

²²¹ Techniques Memo 2005: 8-9

ansikte och fingertopparna hålls på ett säkert avstånd från individens ögon.²²² *Attention grasp* består av att greppa fången med båda händerna i en kontrollerad och snabb rörelse, med en hand på vardera sida av kragen. I samma rörelse som greppandet skall individen dras mot förhørsledaren.²²³ Tekniken kan användas flera gånger under samma förhörssession.²²⁴

Coercive techniques används för att försätta fången i en djupare fysisk och psykisk stressmiljö och ansågs därför som ett effektivt verktyg för att övertala en motståndskraftig fånge att sammarbeta med förhørsledarna.²²⁵ Teknikerna som innefattas är walling, water dousing, stress positions, wall standing, cramped confinement och waterboarding.²²⁶

Tekniken *Walling* innebär att förhørsledaren placerar fången mot en flexibel falsk vägg vilken skall likna en normal vägg. Fången dras sedan fram av förhørsledaren och slås sedan tillbaka mot den falska väggen. Detta skapar ett högt ljud vilket chockerar fången utan att denne orsakas någon allvarlig smärta.²²⁷ *Water dousing* innebär att kallt vatten hälls på fången, antingen från en behållare eller en vattenslang utan munstycke. Vattnet som hälls på fången måste vara drickbart och förhørsledaren måste försäkra så att vattnet ej rinner in i fångens näsa, mun, eller ögon. Där föreligger restriktioner på hur länge fången får utsättas för denna teknik. Om vattnet har en temperatur på 5 grader Celsius får denna process pågå i 20 minuter innan fången måste torkas och återvärmas; om vattnet har en temperatur på 10 grader Celsius för processen pågå i 40 minuter innan fången måste torkas och återvärmas; och om vattnet har en temperatur på 15 grader Celsius får processen pågå i 60 minuter innan fången måste torkas och återfå värmen.²²⁸

Stress positions är designade så att de skall framkalla fysiskt obehag i form av temporär muskeltrötthet. Där är tre stresspositioner tillgängliga: (1) sittandes på golvet med benen med benen utsträckta rakt fram och armarna upphöjda över huvudet; (2) knästående på golvet medan fången är bakåtlutad i en 45 graders vinkel; och (3) lutad mot en vägg cirka 1 meter från fångens fötter, dock vidrör endast fångens huvud väggen medan dennes handleder är

---

²²² Techniques Memo 2005: 8

²²³ Techniques Memo 2005: 8

²²⁴ Background Paper 2004: 6

²²⁵ Background Paper 2004: 7

²²⁶ Techniques Memo 2005: 10-14

²²⁷ Techniques Memo 2005: 8

²²⁸ Techniques Memo 2005: 11-12; Background Paper 2004: 7-8

bundna antingen framför honom eller bakom ryggen.²²⁹ Även förhörstekniken *wall standing* ämnar inducera fysiskt obehag för fången i form av temporär muskeltrötthet. Individen skall stå cirka 1 meter från en vägg varpå fötterna skall ha en spridning ungefär till axelbredd. Fångens armar sträcks sedan ut framför honom så att endast fingrarna vilar mot väggen och således bär hela fångens kroppsvikt. Fången skall ej tillåtas förflytta sina fötter eller händer.²³⁰ *Cramped confinement* innebär att fången placeras i ett begränsat utrymme som hindrar individens rörelse. Det begränsade utrymmet är oftast mörklagt och inneslutningsperioden i sådant utrymme är baserat på hur stor behållaren är, som fången placeras i.²³¹ För att applicera *Waterboarding* tekniken krävs det att fången lägges på en bår som lutar horisontellt i en vinkel på tio till femton grader, och där individens huvud är riktat mot den lägre delen av båren. Vidare skall en bit tyg sedan placeras över fångens ansikte varpå kallt vatten skall hållas på tygbiten från cirka 15 till 45 centimeters höjd. Den våta klädbiten skapar en barriär genom vilken det är väldigt svårt att andas. Effekten av förhörstekniken inkluderar en känsla av att drunkna, även om fången är medveten om denne rent fysiskt inte drunknar och även om förhörstekniken inte resulterar i fysisk smärta så orsakar den rädsla och panik.²³²

3.2.2.2 Förbudet mot tortyr

*Physicians for Human Rights*²³³ och *Human Rights First*²³⁴ har sammanställt en rapport där organisationerna granskar fysiska och psykiska effekter utav *enhanced interrogation techniques*.²³⁵ Teknikerna under granskning var:

1. Stress positions;

---

²²⁹ Techniques Memo 2005: 11

²³⁰ Techniques Memo 2005:

²³¹ Techniques Memo 2005: 12

²³² Techniques Memo 2005:15-17

²³³ *Physicians for Human Rights* är en icke-statlig organisation (NGO) som bygger på sakkunskap av vårdpersonal och analytiker vilka är experter på fysiska och psykiska effekter av tortyr och medicinsk etik

²³⁴ *Human Rights First* är en icke-statlig organization (NGO) som bygger på juridisk sakkunskap av specialister vilka har god insyn i relevant rättspraxis och rättshistoria.

²³⁵ Physicians for Human Rights; Human Rights First (2007)

2. Beating;
3. Temperature Manipulation;
4. Waterboarding;
5. Threats of Harm to person, Family or Friends;
6. Sleep Deprivation;
7. Sensory Bombardment: Noise and Light;
8. Violent Shaking;
9. Sexual Humiliation;
10. Prolonged Isolation and Sensory Deprivation.²³⁶

Vidare kommer de till slutsatsen att de utökade förhörsteknikerna tillfogar fångarna svår fysisk och psykisk smärta, vare sig om de praktiseras allena eller tillsammans.

This report demonstrates that "enhanced" techniques of *interrogation*, whether practiced alone or in combination, may cause severe physical and mental pain. In fact, the use of multiple or "enhanced" *interrogation* virtually assures the infliction of severe physical and mental pain upon detainees.²³⁷

Förbudet mot tortyr har status som *jus cogens* och har även en *erga- omnes* karaktär.²³⁸ Skyddet mot tortyr finns kodifierat i flertalet internationella traktat och förbudet stipuleras i exempelvis konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna och i konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.²³⁹ Det är förbjudet vid alla tillfällen och i alla situationer, både i internationella och icke-internationella väpnade konflikter, alltid utan undantag. Tortyr är även ett allvarligt brott av Genèvekonventionerna.²⁴⁰ Artikel 32 i Genèvekonventionen IV stipulerar förbudet mot tortyr:

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig uttryckligen att ej vidtaga åtgärder av något slag, ägnade att förorsaka fysiskt lidande hos eller utrotning av skyddade personer, vilka befinna sig i

---

²³⁶ Physicians for Human Rights; Human Rights First 2007: 9-34

²³⁷ Physicians for Human Rights; Human Rights First 2007: 35

²³⁸ Henckaerts (2005)

²³⁹ Se, Internationell konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 7; Internationell konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, artikel 1.

²⁴⁰ Se, gemensamma artikel 3; Artikel 13, 14, 17, 20, 46 och 87 i GK III; Artikel 27, 32, 37 och 127 i GK IV; Artikel 10 och 75 i Tilläggsprotokoll I; och artikel 4, 5 och i Tilläggsprotokoll II

deras händer. Detta förbud gäller icke blott mord, tortyr, kroppstraff, stympning och sådana medicinska eller vetenskapliga, som icke krävas för den medicinska behandlingen av skyddade personer, utan även varje annat slag av brutala handlingar vare sig från civila eller militära personers sida.²⁴¹

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning definierar tortyr begreppet enligt följande:

I denna konvention avses begreppet tortyr varje handling genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet tillfogas någon antingen för sådana syften som att erhålla information eller en bekännelse av honom eller en tredje person, att straffa honom för en gärning som han eller en tredje person har begått eller misstänks ha begått eller att hota eller tvinga honom eller en tredje person eller också av något skäl som har sin grund i någon form av diskriminering, under försättning att smärtan eller lidandet åsamkas av eller på anstiftan eller med samtycke eller medgivande av en offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar såsom företrädare för det allmänna.²⁴²

USA har tillträtt konventionen mot tortyr.²⁴³ Konventionen skiljer mellan tortyr som det definieras ovan och ”[...]andra handlingar som innebär grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning [...]”²⁴⁴ När USA tillträdde konvention mot tortyr inkluderades följande förståelse för att klargöra skillnaden mellan tortyr och handlingarna som beskrivs ovan:

[...]The United States understands that, in order to constitute torture, an act must be specifically intended to inflict severe physical or mental pain or suffering and that mental pain or suffering refers to prolonged mental harm caused by or resulting from: (1) the intentional infliction or threatened infliction of severe physical pain or suffering; (2) the administration or application, or threatened administration or application, of mind altering substances or other procedures calculated to disrupt profoundly the senses or the personality; (3) the threat of imminent death; or (4) the threat that another person will imminently be subjected to death, severe physical pain or

---

²⁴¹ Genèvekonventionerna IV, artikel 32

²⁴² Internationell konvention mot tortyr, artikel 1(1)

²⁴³ Se, ratifikationsstatus, tillgänglig genom:

http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-9&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-18

²⁴⁴ Internationell konvention mot tortyr, artikel 16(1)

suffering, or the administration or application of mind altering substances or other procedures calculated to disrupt profoundly the senses or personality.²⁴⁵

Grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning definieras ej i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna.²⁴⁶ Förenta nationernas kommitté för de mänskliga rättigheterna konstaterar dock att:

The prohibition in article 7 relates not only to acts that cause physical pain but also to acts that cause mental suffering to the victim.²⁴⁷

Kommittén noterade även att:

The Committee notes that prolonged solitary confinement of the detained or imprisoned person may amount to acts prohibited by article 7.²⁴⁸

Den europeiska domstolen för mänskliga rättigheter granskade förhörstekniker likt *enhanced interrogation techniques* i rättsfallet *Ireland v United Kingdom*.²⁴⁹ Förhörsteknikerna som stod under granskning var:

- (a) wall-standing: forcing the detainees to remain for periods of some hours in a "stress position", described by those who underwent it as being "spread eagled against the wall, with their fingers put high above the head against the wall, the legs spread apart and the feet back, causing them to stand on their toes with the weight of the body mainly on the fingers";
- (b) hooding: putting a black or navy coloured bag over the detainees' heads and, at least initially, keeping it there all the time except during *interrogation*;
- (c) subjection to noise: pending their *interrogations*, holding the detainees in a room where there was a continuous loud and hissing noise;
- (d) deprivation of sleep: pending their *interrogations*, depriving the detainees of sleep;
- (e) deprivation of food and drink: subjecting the detainees to a reduced diet during their stay at the centre and pending *interrogations*.²⁵⁰

---

²⁴⁵ Senate Executive Report, Nr. 101-30 (1990), Tillgängligt genom: <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/ntquery/z?trty:s:100TD00020>; åtkomst 2013-05-19

²⁴⁶ Se, artikel 7, konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna

²⁴⁷ General Comment No. 20: Article 7 (Prohibition of Torture, or Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment), UN Human Rights Committee (1992), sektion 5

²⁴⁸ General Comment No. 20 (1992), sektion 6

²⁴⁹ *Ireland v. United Kingdom* (1978) No. 5310/71, tillgängligt genom: <http://www.bailii.org/eu/cases/ECHR/1978/1.html>, åtkomst 2013-05-17

Vid granskningen av dessa förhörstekniker kom domstolen till slutsatsen att de var inhumana och förnedrande, men inte utgjorde tortyr.

[...]Although the five techniques, as applied in combination, undoubtedly amounted to inhuman and degrading treatment, although their object was the extraction of confessions, the naming of others and/or information and although they were used systematically, they did not occasion suffering of the particular intensity and cruelty implied by the word torture as so understood.²⁵¹

Ett liknade resultat blev det i rättsfallet *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* där den israeliska högsta domstolen granskade förhörstekniker av samma karaktär som *enhanced interrogation techniques*.²⁵² Teknikerna innefattade:

1. Forceful and repeated shaking of the suspect's upper torso.²⁵³
2. Waiting in the "Shabach" Position.²⁵⁴
3. The "Frog Crouch".²⁵⁵
4. Excessively Tight Handcuffs.²⁵⁶
5. Sleep Deprivation.²⁵⁷

Israels högsta domstol fann att förhörsteknikerna reflekterade grym och omänsklig behandling. Domstolen undvek att beskriva någon av teknikerna som att ha den grad av smärta eller lidande vilket indikerar tortyr.²⁵⁸

Central Intelligence Agency (CIA) var den myndighet som använde sig av de utökade förhörsmetoderna – i syfte att erhålla information- för att förhindra framtida attacker mot USA

---

²⁵⁰ *Ireland v. United Kingdom* (1978) No. 5310/71, paragraf 96

²⁵¹ *Ireland v. United Kingdom* (1978) No. 5310/71, paragraf 167

²⁵² *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999) HCJ 5100/94, tillgängligt genom: http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Public_Committee_Against_Torture.pdf, åtkomst 2013-05-19

²⁵³ *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999), paragraph 9

²⁵⁴ *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999), paragraf 10 "A suspect investigated under the "Shabach" position has his hands tied behind his back. He is seated on a small and low chair, whose seat is tilted forward, towards the ground. One hand is tied behind the suspect, and placed inside the gap between the chair's seat and back support. His second hand is tied behind the chair, against its back support. The suspect's head is covered by a sack that falls down to his shoulders. Loud music is played in the room."

²⁵⁵ *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999), paragraf 11, "The suspect was interrogated in a "frog crouch" position. This refers to consecutive, periodical crouches on the tips of one's toes, each lasting for five minute intervals."

²⁵⁶ *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999), paragraf 12

²⁵⁷ *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999), paragraf 13

²⁵⁸ *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999)

och dess allierade.²⁵⁹ Även militära underrättelseagenter inom de amerikanska väpnade styrkorna brukade teknikerna²⁶⁰ och individerna som var föremål för de utökade förhörsteknikerna var följande:

[...] these techniques would be used only on an individual who is determined to be a "High Value Detainee," defined as:

a detainee who, until time of capture, we have reason to believe: (1) is a senior member of al-Qai'da or an al-Qai'da associated terrorist group (Jemaah Islamiyyah, Egyptian Islamic Jihad, al-Zarqawi Group, etc.); (2) has knowledge of imminent terrorist threats against USA, its military forces, its citizens and organizations, or its allies; or that has/had direct involvement in planning and preparing terrorist actions against the USA or its allies, or assisting the al-Qai'da leadership in planning and preparing such terrorist actions; and (3) if released, constitutes a clear and continuing threat to USA or its allies.²⁶¹

De amerikanska myndigheterna hävdade att rätten till självförsvar kopplat med nödvändigheten gällande att försvara sig mot ett förestående hot, kunde försvara en underrättelseagents bruk av utökade förhörsmetoder.²⁶² Dock stipulerar artikel 2(2) i konventionen mot tortyr:

Inga som helst särskilda omständigheter, vare sig krigstillstånd eller krigshot, inre politisk instabilitet eller annan allmän nödsituation får anföras för att rättfärdiga tortyr.²⁶³

Artikel 4 i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna framhäver att det, under allmänt nödläge, ej går att derogera från innehållet i artikel 7 vilket reglerar förbudet mot tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling.²⁶⁴ Vidare är detta även resultatet av förbudets *jus cogens* status, som innebär att regeln ej går att avtala bort. Kommittén mot tortyr har belyst detta dilemma:

The Committee reminds all States parties to the Convention of the non-derogable nature of the obligations undertaken by them in ratifying the Convention. In the aftermath of the attacks of September 11, 2001 the Committee specified that the obligations in articles 2 (whereby "no exceptional circumstances whatsoever may be invoked as a justification of torture"), 15

---

²⁵⁹ Rodriguez, JR. 2012: 65-69; Techniques Memo 2005: 6

²⁶⁰ Yoo 2006: 196-99

²⁶¹ Techniques Memo 2005: 6

²⁶² Yoo 2006: 181

²⁶³ Konventionen mot tortyr, artikel 2(2)

²⁶⁴ Se, konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna, artikel 4

(prohibiting confessions extorted by torture being admitted in evidence, except against the torturer), and 16 (prohibiting cruel, inhuman or degrading treatment or punishment) are three such provisions that "must be observed in all circumstances". The Committee considers that articles 3-15 are likewise obligatory as applied to both torture and ill-treatment. The Committee recognizes that States Parties may choose the measures through which they fulfill these obligations so long as they are effective and consistent with the object and purpose of the Convention.²⁶⁵

Amerikanska myndigheter hävdade även att alla teknikerna som innefattades i *enhanced interrogation techniques* var införda från militärens SERE²⁶⁶-träning och har där varit i bruk av amerikanska soldater under en längre period.

Use of these techniques involved in the CIA's *interrogation* program (or at least the similar techniques from which these have been adapted) cannot be considered to be categorically inconsistent with "traditional executive behavior" and "contemporary practice" regardless of context.²⁶⁷

3.2.3 Juridisk reflektion

Den juridiska diskussionen påvisar alltså att *enhanced interrogation techniques* – vilka kan appliceras samtidigt eller var för sig – innefattar förhörsteknikerna: nudity; dietary manipulation; sleep deprivation; insulting slaps; abdominal slaps; facial holds; attention grasps; walling; water dousing; stress positions; wall standing; cramped confinement; waterboarding.

Amerikanska myndigheter hävdade att ingen utav dessa tekniker åstadkom eller ämnade åstadkomma allvarlig fysisk eller psykisk smärta. Vidare är detta ett utav de rekvisit som krävs för att utgöra tortyr i enlighet med artikel 1 i konventionen mot tortyr "[...] varje handling genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet

---

²⁶⁵ General Comment 2, Implementation of article 2 by state parties, Committee against torture, U.N. Doc. CAT/C/GC/2/CRP. 1/Rev.4 (2007)

²⁶⁶ SERE är en förkortning för, Survival, Evasion, Resistance And Escape

²⁶⁷ Obligations Memo 2005:37-38

tillfogas någon [...]”²⁶⁸ Internationell rättspraxis påvisar att förhörstekniker med samma karaktär som *enhanced interrogation techniques* utgör grym, omänsklig och förnedrande behandling men inte tortyr.²⁶⁹ I enlighet med artikel 16(1) i konventionen mot tortyr utgör dessa handlingar således ett brott.²⁷⁰ Värt att notera är att alla förhörstekniker som granskades av Physicians for Human Rights och Human Rights First ansågs tillfoga allvarlig fysisk och psykisk smärta.

Ett ytterligare rekvisit för att en handling skall utgöra tortyr är att ”[...]smärtan eller lidandet åsamkas av eller på anstiftan eller med samtycke eller medgivande av en offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar såsom företrädare för det allmänna.”²⁷¹ Sett ur den amerikanska kontexten så praktiserades de utökade förhörsteknikerna utav CIA och amerikanska militära styrkor. CIA är en civil statlig myndighet och de militära styrkorna utgör en del av staten, således måste båda uppfylla ovanstående rekvisit. Artikel 32 i Genèvekonventionen specificerar att förbudet mot tortyr – i artikelns mening – är gällande vare sig det innefattar en handling från en civil eller militär person.²⁷²

Kommitteen för mänskliga rättigheter konstaterade i en kommentar till artikel 7 i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna att rekvisitet för att en handling skall utgöra tortyr ej begränsades till fysiskt lidande utan innefattade även psykiskt lidande. Förhörskategorin *Coercive techniques* ämnade försätta fångar i en djupare psykisk och fysisk stressmiljö, där exempelvis *Waterboarding* beskrevs orsaka rädsla och panik i samband med en simulerad drunkning. *Cramped Confinement* innebar att fången placerades ensam i ett begränsat utrymme. Kommittén noterade i samma kommentar att ”[...]prolonged solitary confinement of the detained or imprisoned person may amount to acts prohibited by article 7.”²⁷³ Således, i ljuset av kommittén för mänskliga rättigheters kommentar, föreligger där ett brott mot internationell rätt, åtminstone sett till *coercive techniques* och artikel 7 i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna.

---

²⁶⁸ Artikel 1, konventionen mot tortyr

²⁶⁹ Se, *Ireland v. United Kingdom* (1978); *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999)

²⁷⁰ Artikel 16, konventionen mot tortyr

²⁷¹ Artikel 1, konventionen mot tortyr

²⁷² Se, artikel 32 i Genèvekonventionen III

²⁷³ General Comment 20 (1992)

Den juridiska diskussionen belyser vidare det faktum att det inte under några som helst omständigheter går att försvara tortyr eller andra handlingar som innebär grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Då USA påvisar ett intresse av att försvara *enhanced interrogation techniques* bör där finnas en insikt vilken ifrågasätter förhörsteknikernas legala status.

Efter att ha granskat de tre utökade förhörskategorierna och dess tekniker kan det sammanfattningsvis konstateras att även om inte alla de utökade förhörsteknikerna utgör tortyr så konstituerar de annan grym och omänsklig behandling vilket är ett brott mot internationell lagstiftning. Således är praktiken ej förenlig med internationell rätt.

4. Slutsatser

4.1 Paradigmskifte

Den juridiska analysen påvisar att praktikerna *indefinite detention* och *enhanced interrogation techniques* ej är förenliga med internationell rätt. Denna insikt har åstadkommit efter att ha granskat praktikernas förenlighet med internationell rätt genom amerikansk juridisk argumentation.

Den nya dimension av internationell terrorism som framförallt uppstått i samband med 9/11-attackerna, väcker en problematik kring huruvida internationell humanitär rätt har kapaciteten att adressera nya former av terrorism på ett adekvat sätt. Den föregående juridiska analysen påvisar även att den internationella humanitära rätten kompletteras av mänskliga rättigheter då det senare regelverkets skydd ej upphör i väpnade konflikter. Således, i den mån som avser regler om förvar och behandling av personer som fängslats i kriget mot terrorismen, existerar det ett tillämpligt rättsligt ramverk och där föreligger ej något rättsligt ”vakuum” gällande individer som tillfångatagits i kriget mot terrorismen.

Värt att notera är att det inte enbart är USA som utvecklat extraordinära praktiker för att bekämpa internationell terrorism och värna om sin nationella säkerhet. Analysen visar exempelvis att även Storbritannien och Israel utvecklat liknade praktiker, dock har det fastställts att praktikerna ej är förenliga med internationell rätt. Något universellt praktiserande eller någon *opinio juris* gällande dessa praktiker går ej att urskilja, således kan det konstateras att praktikerna ej heller kan uppnå någon status som sedvanerättsliga. En handfull av staters enskilda praktiserande, av extraordinära praktiker i kriget mot terrorismen, kan ej av sig självt uppnå en juridisk kodifiering internationellt.

Således kan det med stöd i den juridiska analysen sammanfattningsvis sägas att praktikerna, med stor sannolikhet, ej kan uppnå en juridisk kodifiering internationellt och således ej heller bringa något paradigmskifte inom rättfärdiga metoder i den moderna krigsföringen.

4.2 Vidare forskning

Statlig praxis kan komma att utveckla juridisk praxis och således förändra de normer som för nuvarande styr staters förhållningssätt på den internationella nivån. Det är därför ytterst relevant att hålla den statliga praxisen under ständig granskning. Jag har i denna uppsats granskat amerikansk praxis – en juridisk granskning av praktikerna *indefinite detention* och *enhanced interrogation techniques* - dock krävs det en ständig debatt och diskussion av de nya legala aspekter som uppstår i samband med statligt agerande i kriget mot terrorismen.

Exempelvis har den amerikanska presidenten, Barack Obama instiftat en nationell lag, för år 2012, som tillåter individer sitta internerade, utan rättegång, tills dess att fiendligheterna avslutats.

Detention under the law of war without trial until the end of the hostilities authorized by the Authorization for Use of Military Force.²⁷⁴

Vidare belyser exempelvis nyhetsbyrån *Al-Jazeera* att de fångar som sitter fängslade på Guantanamo Bay, Kuba och hungerstrejkar får genomlida en brutal och avhumaniserande medicinsk process för att tvångsmatas.²⁷⁵ Dessa två exempel är tätt relaterade till de två praktiker som varit föremål för granskning i denna uppsats och visar på att det ständigt dyker upp nya legala aspekter i kriget mot terrorismen som behöver bli föremål för granskning.

Ett vidare forskningsämne kan även vara huruvida Genèvekonventionerna rent faktiskt behöver utvecklas för att anpassas till den kontext som råder. Genèvekonventionerna togs fram inom de villkor som gällde under andra världskriget och sedan dess utvecklats genom de två tilläggsprotokollen från 1977. Dock har den – som nämnts - internationella terrorismen sedan 9/11 antagit en ny dimension där exempelvis militariserade internationella

---

²⁷⁴ National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2012 ,Public Law 112–81—DEC. 31, 2011

²⁷⁵ Se artikeln, *Revised Guantanamo force-feed policy exposed*, tillgänglig genom:

<http://www.aljazeera.com/humanrights/2013/05/201358152317954140.html>, åtkomst, 2013-05-24

terroristorganisationer, vars verksamhet och medlemskap korsar nationella gränser och dess metoder är okonventionella, har potential att åstadkomma omfattande förödelse.

Den moderna krigsföringen idag förs inte bara mellan stater. Terrorismen har tagit våldsanvändningen och dess tolkning i folkrätten till en annan rättslig nivå där det uppstår en problematik gällande vad som utgör ett rättssubjekt. Vidare får det implikationer på freds- och konfliktvetenskapen, då en utveckling inom det normativa ramverket genererar nytt forskningsmaterial till fredsteoriernas förståelse.

Litteraturförteckning

Bibliografi

- Beckman, Olof (2006) Humanitär rätt i *Folkrätten i ett nötskal*, Linderfalk, Ulf (red) Lund: Studentlitteratur
- Bernitz, Ulf (2010) Europarätten i *Finna rätt*, Bernitz, Ulf (red) Stockholm: Nordstedts Juridik AB (elfte upplagan)
- Bring, Ove (2002), *FN-stadgan och världspolitiken: om folkrättens roll i en föränderlig värld*, Stockholm: Norstedts juridik
- Bring, Ove, Mahmoudi Said (2006) *Internationell våldsanvändning*, Stockholm: Norstedts juridik
- Byers, Michael (2005), *War law – understanding international law and armed conflict*, Grove Press/Atlantic Monthly Press
- Chambliss, Daniel F. and Russell K. Schutt (2010) *Making Sense of the Social World: Methods of Investigation*, Pine Forge Press/Sage Publications (Tredje upplagan)
- Creswell, John W (2009) *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*
- de Zayas, Alfred (2005) Human rights and *indefinite* detention i *International Review of the Red Cross*, Vol.85, No.857
- Dulic, Tomislav (2011) “Peace Research and Source Criticism” i *Understanding Peace Research*, Höglund, Kristine; Öberg, Magnus (Red), Routledge
- Evans, Christine; Iversen, Dahl Helle (2010) Övervakningsmekanismer för mänskliga rättigheter inom FN-systemet i *Mänskliga Rättigheter – juridiska perspektiv*, Lundberg, Anna (red), Malmö: Liber AB
- Fischer, Horst (2008) Protection of Prisoners of War i *The Handbook of International Humanitarian Law*, Fleck, Dieter (red), Oxford University Press
- Greenwood, Christopher (2008) Historical Development and Legal Basis i *The Handbook of International Humanitarian Law*, Fleck, Dieter (red), Oxford University Press
- Henckaerts, Jean-Marie (2005) Study on customary international humanitarian law i *International Review of the Red Cross*, Vol. 87, No. 857
- Ipsen, Knut (2008) Combatants and Non-Combatants i *The Handbook of International Humanitarian Law*, Fleck, Dieter (red), Oxford University Press
- Isaksson, Malin (2010) *The Holocaust and Genocide in History and Politics*, Malmö: Holmbergs
- Karlbrink, Lena (2011) Mänskliga rättigheter – en del av folkrätten i *Frihet och personlig säkerhet*, Karlbrink, Lena (red) Malmö: Liber AB
- Kronkvist, Ola (2011) Förbudet mot tortyr i *Frihet och personlig säkerhet*, Karlbrink, Lena (red) Malmö: Liber AB
- Lehrberg, Bert (2010) *Praktisk Juridisk Metod*, Uppsala: Iustus Förlag AB (Sjätte upplagan)
- Leijonhufvud, Madeleine (2010) Författningstexter i *Finna rätt*, Bernitz, Ulf (red) Stockholm: Nordstedts Juridik AB (elfte upplagan)

- Linderfalk, Ulf (2006) Folkrättens källor i *Folkrätten i ett nötskal*, Linderfalk, Ulf (Red) Lund: Studentlitteratur
- Linderfalk, Ulf (2006) Traktaträtt i *Folkrätten i ett nötskal*, Linderfalk, Ulf (red) Lund: Studentlitteratur
- Linderfalk, Ulf (2006) Folkrätten, staten & statens suveränitet i *Folkrätten i ett nötskal*, Linderfalk, Ulf (red) Lund: Studentlitteratur
- Linderfalk, Ulf (2009) *Folkrätt*, Malmö: Liber AB
- Lundberg, Anna (2010) Barnkonventionen och dragkampen om barnets bästa i *Mänskliga Rättigheter – juridiska perspektiv*, Lundberg, Anna (red), Malmö: Liber AB
- Lundberg, Anna (2010) Inledning och introduktion till internationell rätt i *Mänskliga Rättigheter – juridiska perspektiv*, Lundberg, Anna (red), Malmö: Liber AB
- Lundberg, Anna; Hellström, Krister; Hökfelt, Emelie (2010), Rätten till familj, i *Mänskliga Rättigheter – juridiska perspektiv*, Lundberg, Anna (red), Malmö: Liber AB
- Nilsson, Pernilla (2010) Internationell humanitär rätt i *Mänskliga Rättigheter – juridiska perspektiv*, Lundberg, Anna (red), Malmö: Liber AB
- Palmer, Stephanie (2007) Arbitrary Detention in Guantanamo Bay: legal Limbo in the Land of the Free i *The Cambridge Law Journal*, Vol. 62, No. 1
- Popovic, Aleksandra (2006) Mänskliga rättigheter – särskilt om Europakonventionen i *Folkrätten i ett nötskal*, Linderfalk, Ulf (red) Lund: Studentlitteratur
- Ross, James (2007) Black letter abuse: the US legal response to torture since 9/11 i *International Review of the Red Cross*, Vol. 89, No. 867
- Sandberg, Claes (2008) *Debatt: Är rättsdogmatiken dogmatisk?*
- Seipel, Peter (2010) Uppsatsarbete i *Finna rätt*, Bernitz, Ulf (red) Stockholm: Nordstedts Juridik AB (elfte upplagan)
- Smith, Rhona K. M. (2007) *Textbook on International Human Rights*, Oxford University Press (Third Edition)
- Stenberg, Gunnel (2010) Förbudet mot tortyr och non-refoulementprincipen: en granskning av artiklarna 3 i Europakonventionen och i FN:s tortyrkonvention i *Mänskliga Rättigheter – juridiska perspektiv*, Lundberg, Anna (red), Malmö: Liber AB
- Ticehurst, Rupert (1997) The Martens Clause and the Laws of Armed Conflict i *International Review of the Red Cross*, No. 317
- The Council of Europe (2007) *Guantánamo: violation of human rights and international law?*
- Warnling-Nerep, Wiweka (2012) *Vad är rätt?*, Nordstedts Juridik AB
- Yoo, John (2006) *War by Other Means*, New York: Atlantic Monthly Press

Primärmaterial

- Authorization for Use of Military Force (AUMF), P.L. 107-40, 115 stat 224 (2001)
- *Background Paper on CIA's combined Use of Interrogation Techniques* (30 december, 2004)
- *Boumediene v. Bush* (06-1195) 553 U.S. 723 (2008)
- Convention on Rights and Duties of States (1933)
- *Declaration of National Emergency by Reason of Certain Terrorist Attacks*, Proclamation 7463 (2001)

- *Detention, Treatment and Trial of Certain Non-Citizens in the War against Terrorism*, 66 F.R. 57833 (2001)
- Elsea, J. (2005) *Treatment of "Battlefield Detainees" in the War on Terrorism*, Report for Congress RL31367
- Executive Order 13440 (2007)
- General Comment 2, Implementation of article 2 by state parties, Committee against torture, U.N. Doc. CAT/C/GC/2/CRP. 1/Rev.4 (2007)
- General Comment No. 08: Right to liberty and security of persons (Art 9): 1982-06-30
- General Comment No. 20: Article 7 (Prohibition of Torture, or Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment), UN Human Rights Committee (1992)
- Genèvekonventionen III
- Genèvekonventionen IV
- *Hamdi v. Rumsfeld* (03-6696) 542 U.S. 507 (2004)
- Human Rights Committee, Communication No. 1940/2010
- Internationella domstolens stadga
- *Ireland v. United Kingdom* (1978) No. 5310/71
- Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (1984)
- Konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (1966)
- *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion (2004), ICJ Reports
- *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, Advisory Opinion (1996), ICJ Reports
- Memorandum by George W. Bush on Humane Treatment of Taliban and al-Qaeda Detainee (February 7, 2002)
- Memorandum från Steven G. Bradbury till John Rizzo (10 maj, 2005)
- Memorandum från Steven G. Bradbury till John Rizzo (30 maj, 2005)
- Memorandum från William J. Haynes till Donald Rumsfeld (27 november, 2002)
- Military Commission Act (2006)
- Military Commission order No.1, Procedures for Trials by Military Commissions of Certain Non-United States Citizens in the War Against Terrorism (2002)
- National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2012 ,Public Law 112–81—DEC. 31, 2011
- *Prosecutor v. Zejnil Delalic*, Case No. IT-96-21-T (1998)
- *Public Committee Against Torture in Israel v. Israel* (1999) H CJ 5100/94
- Physicians for Human Rights; Human Rights First (2007) *Leave no marks: enhanced interrogation techniques and the risk of criminality*
- *Rasul v. Bush* (03-334) 542 U.S. 466 (2004)
- Reglemente angående lagar och bruk i lantkrig, Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. lagar och bruk i lantkrig (HK IV)
- Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (1955)
- Senate Executive Report, Nr. 101-30 (1990)
- S/Res/1368
- Tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter

- Tilläggsprotokoll II till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter
- Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001, HR. 3162 “USA PATRIOT ACT”
- Vienna Convention on the Law of Treaties (1969)

Internetkällor

- URL = <http://fpc.state.gov> , åtkomst 2013-05-24
- URL = <http://www.ne.se/konludent> , åtkomst 2013-05-24
- URL = <http://www.ne.se/stiftelseurkund> , åtkomst 2013-05-24
- URL = <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=3ae6b36e8>, åtkomst 2013-04-29
- URL = http://www.pegc.us/archive/White_House/bush_memo_20020207_ed.pdf, Åtkomst 2013-05-02
- URL = http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-06
- URL = http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-06
- URL = http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-07
- URL = http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/vwTreatiesByCountrySelected.xsp?xp_countrySelected=US&xp_countryLabelSelected=UNITED%20STATES%20OF%20AMERICA, åtkomst 2013-05-07
- URL = http://dspace.wrlc.org/doc/bitstream/2041/70997/02941_050530display.pdf, åtkomst 2013-05-16
- URL = <http://www.fas.org/irp/agency/doj/olc/techniques.pdf>, åtkomst 2013-05-16
- URL = <http://www.aclu.org/torturefoia/released/082409/olcremand/2004olc97.pdf>, åtkomst 2013-05-16
- URL = http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-9&chapter=4&lang=en, åtkomst 2013-05-18
- URL = <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/ntquery/z?trty:100TD00020;>, åtkomst 2013-05-19
- URL = http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Public_Committee_Against_Torture.pdf, åtkomst 2013-05-19
- URL = <http://www.bailii.org/eu/cases/ECHR/1978/1.html>, åtkomst 2013-05-17
- URL = <http://www.aljazeera.com/humanrights/2013/05/201358152317954140.html>, åtkomst, 2013-05-24